

Język Go

Poznaj i programuj

Alan A.A. Donovan
Brian W. Kernighan

Tytuł oryginału: The Go Programming Language

Tłumaczenie: Lech Lachowski

ISBN: 978-83-283-2467-1

Authorized translation from the English language edition, entitled: THE GO PROGRAMMING LANGUAGE; ISBN 0134190440; by Alan A. A. Donovan; and Brian W. Kernighan; published by Pearson Education, Inc, publishing as Addison Wesley Professional.

Copyright © 2016 Alan A. A. Donovan & Brian W. Kernighan.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from Pearson Education, Inc.

Polish language edition published by HELION SA. Copyright © 2016.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Wydawnictwo HELION dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Wydawnictwo HELION nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Wydawnictwo HELION

ul. Kościuszki 1c, 44-100 GLIWICE

tel. 32 231 22 19, 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

WWW: <http://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<http://helion.pl/user/opinie/jgopop>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Pliki z przykładami omawianymi w książce można znaleźć pod adresem:

<ftp://ftp.helion.pl/przyklady/jgopop.zip>

Printed in Poland.

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę

- Księgarnia internetowa
- Lubię to! » Nasza społeczność

Spis treści

Przedmowa	9
Pochodzenie języka Go	10
Projekt Go	11
Struktura książki	13
Gdzie można znaleźć więcej informacji	14
Podziękowania	15
Rozdział 1. Przewodnik	17
1.1. Witaj, świecie	17
1.2. Argumenty wiersza poleceń	19
1.3. Wyszukiwanie zduplikowanych linii	23
1.4. Animowane GIF-y	28
1.5. Pobieranie zawartości adresu URL	30
1.6. Pobieranie zawartości kilku adresów URL równolegle	32
1.7. Serwer WWW	33
1.8. Kilka pominiętych kwestii	37
Rozdział 2. Struktura programu	41
2.1. Nazwy	41
2.2. Deklaracje	42
2.3. Zmienne	43
2.4. Przypisania	50
2.5. Deklaracje typów	52
2.6. Pakiety i pliki	54
2.7. Zakres	58

Rozdział 3. Podstawowe typy danych	63
3.1. Liczby całkowite	63
3.2. Liczby zmiennoprzecinkowe	68
3.3. Liczby zespolone	72
3.4. Wartości logiczne	75
3.5. Łańcuchy znaków	75
3.6. Stałe	86
Rozdział 4. Typy złożone	91
4.1. Tablice	91
4.2. Wycinki	94
4.3. Mapy	102
4.4. Struktury	108
4.5. JSON	114
4.6. Szablony tekstowe i HTML	120
Rozdział 5. Funkcje	125
5.1. Deklaracje funkcji	125
5.2. Rekurencja	127
5.3. Zwracanie wielu wartości	130
5.4. Błędy	132
5.5. Wartości funkcji	137
5.6. Funkcje anonimowe	139
5.7. Funkcje o zmiennej liczbie argumentów	146
5.8. Odroczone wywołania funkcji	147
5.9. Procedura panic	152
5.10. Odzyskiwanie sprawności	154
Rozdział 6. Metody	157
6.1. Deklaracje metod	157
6.2. Metody z odbiornikiem wskaźnikowym	159
6.3. Komponowanie typów poprzez osadzanie struktur	162
6.4. Wartości i wyrażenia metod	165
6.5. Przykład: typ wektora bitowego	166
6.6. Hermetyzacja	169
Rozdział 7. Interfejsy	173
7.1. Interfejsy jako kontrakty	173
7.2. Typy interfejsowe	176

7.3. Spełnianie warunków interfejsu	177
7.4. Parsowanie flag za pomocą interfejsu <code>flag.Value</code>	180
7.5. Wartości interfejsów	182
7.6. Sortowanie za pomocą interfejsu <code>sort.Interface</code>	187
7.7. Interfejs <code>http.Handler</code>	191
7.8. Interfejs <code>error</code>	196
7.9. Przykład: ewaluator wyrażeń	197
7.10. Asercje typów	203
7.11. Rozróżnianie błędów za pomocą asercji typów	205
7.12. Kwerendowanie zachowań za pomocą interfejsowych asercji typów	207
7.13. Przełączniki typów	209
7.14. Przykład: dekodowanie XML oparte na tokenach	211
7.15. Kilka porad	214
Rozdział 8. Funkcje goroutine i kanały	215
8.1. Funkcje goroutine	215
8.2. Przykład: współbieżny serwer zegara	217
8.3. Przykład: współbieżny serwer echo	220
8.4. Kanały	222
8.5. Zapętlenie równoległe	231
8.6. Przykład: współbieżny robot internetowy	235
8.7. Multipleksowanie za pomocą instrukcji <code>select</code>	239
8.8. Przykład: współbieżna trawersacja katalogów	242
8.9. Anulowanie	246
8.10. Przykład: serwer czatu	248
Rozdział 9. Współbieżność ze współdzieleniem zmiennych	253
9.1. Sytuacje wyścigu	253
9.2. Wzajemne wykluczanie: <code>sync.Mutex</code>	258
9.3. Muteksy odczytu/zapisu: <code>sync.RWMutex</code>	261
9.4. Synchronizacja pamięci	262
9.5. Leniwe inicjowanie: <code>sync.Once</code>	264
9.6. Detektor wyścigów	266
9.7. Przykład: współbieżna nieblokująca pamięć podręczna	267
9.8. Funkcje goroutine i wątki	274

Rozdział 10. Pakiety i narzędzie go	277
10.1. Wprowadzenie	277
10.2. Ścieżki importów	278
10.3. Deklaracja package	279
10.4. Deklaracje import	279
10.5. Puste importy	280
10.6. Pakiety i nazewnictwo	282
10.7. Narzędzie go	284
Rozdział 11. Testowanie	295
11.1. Narzędzie go test	296
11.2. Funkcje testujące	296
11.3. Pokrycie	310
11.4. Funkcje benchmarkujące	313
11.5. Profilowanie	315
11.6. Funkcje przykładów	318
Rozdział 12. Refleksja	321
12.1. Dlaczego refleksja?	321
12.2. reflect.Type i reflect.Value	322
12.3. Display — rekurencyjny wyświetlacz wartości	324
12.4. Przykład: kodowanie S-wyrażeń	329
12.5. Ustawianie zmiennych za pomocą reflect.Value	332
12.6. Przykład: dekodowanie S-wyrażeń	334
12.7. Uzyskiwanie dostępu do znaczników pól struktury	337
12.8. Wyświetlanie metod typu	340
12.9. Słowo ostrzeżenia	341
Rozdział 13. Programowanie niskiego poziomu	343
13.1. Funkcje unsafe.Sizeof, Alignof i Offsetof	344
13.2. Typ unsafe.Pointer	346
13.3. Przykład: głęboka równoważność	348
13.4. Wywoływanie kodu C za pomocą narzędzia cgo	351
13.5. Kolejne słowo ostrzeżenia	355
Skorowidz	356

Rozdział 7

Interfejsy

Typy interfejsowe wyrażają uogólnienia lub abstrakcje dotyczące zachowań innych typów. Dzięki uogólnianiu interfejsy pozwalają pisać funkcje, które są bardziej elastyczne i adaptowalne, ponieważ nie są związane ze szczegółami jednej konkretnej implementacji.

Wiele języków obiektowych ma jakąś koncepcję interfejsów, ale interfejsy języka Go wyróżnia to, że ich warunki są **spełniane pośrednio**. Innymi słowy: nie ma potrzeby deklarowania wszystkich interfejsów, których warunki spełnia konkretny typ. Wystarczy po prostu posiadanie niezbędnych metod. Taka konstrukcja pozwala na tworzenie nowych interfejsów, których warunki są spełniane przez istniejące konkretne typy bez ich zmieniania, co jest szczególnie przydatne dla typów zdefiniowanych w niekontrolowanych przez Ciebie pakietach.

Ten rozdział rozpoczniemy od przyjrzenia się podstawowym mechanizmom typów interfejsowych i ich wartościom. Potem przestudiujemy kilka ważnych interfejsów ze standardowej biblioteki — wielu programistów języka Go korzysta ze standardowych interfejsów w równym stopniu jak ze swoich własnych. Na koniec przyjrzymy się **asercjom typów** (zob. podrozdział 7.10) oraz **przełącznikom typów** (zob. podrozdział 7.13) i zobaczymy, w jaki sposób umożliwiają stosowanie innego rodzaju ogólności.

7.1. Interfejsy jako kontrakty

Wszystkie omawiane do tej pory typy były **typami konkretnymi**. Typ konkretny określa dokładną reprezentację swoich wartości i udostępnia wewnętrzne operacje tej reprezentacji, takie jak arytmetyka dla liczb albo indeksowanie, `append` i `range` dla wycinków. Konkretny typ może również zapewniać dodatkowe zachowania poprzez swoje metody. Gdy masz wartość konkretnego typu, wiesz dokładnie, czym ona **jest** i co możesz z nią **zrobić**.

W języku Go istnieje jeszcze inny rodzaj typu, zwany **typem interfejsowym**. Interfejs jest **typem abstrakcyjnym**. Nie udostępnia reprezentacji czy wewnętrznej struktury swoich wartości ani też zbioru podstawowych obsługiwanych operacji. Ujawnia tylko niektóre swoje metody. Gdy masz wartość typu interfejsowego, nie wiesz nic na temat tego, czym ona **jest**. Wiesz tylko, co może **robić**, lub, mówiąc bardziej precyzyjnie, jakie zachowania są dostarczane przez jej metody.

Dotychczas używaliśmy dwóch podobnych funkcji do formatowania łańcuchów znaków: `fmt.Printf`, która zapisuje wynik do standardowego strumienia wyjściowego (pliku), oraz `fmt.Sprintf`, która zwraca wynik jako `string`. Byłoby niedobrze, gdyby ta trudna część, jaką jest formatowanie wyniku,

musiała być duplikowana ze względu na te drobne różnice w sposobie wykorzystywania wyniku. Dzięki interfejsom tak nie jest. Obie te funkcje są w istocie funkcjami opakowującymi trzecią funkcję, `fmt.Fprintf`, która jest neutralna w kwestii tego, co się dzieje z obliczanym przez nią wynikiem:

```
package fmt

func Fprintf(w io.Writer, format string, args ...interface{}) (int, error)

func Printf(format string, args ...interface{}) (int, error) {
    return Fprintf(os.Stdout, format, args...)
}

func Sprintf(format string, args ...interface{}) string {
    var buf bytes.Buffer
    Fprintf(&buf, format, args...)
    return buf.String()
}
```

Prefiks `F` w nazwie `Fprintf` oznacza **plik** (ang. *file*) i wskazuje, że sformatowane dane wyjściowe powinny zostać zapisane w pliku dostarczonym jako pierwszy argument. W przypadku `Printf` tym argumentem (`os.Stdout`) jest `*os.File`. Jednak w przypadku `Sprintf` tym argumentem nie jest plik, chociaż pozornie go przypomina: `&buf` jest wskaźnikiem do bufora pamięci, w którym mogą być zapisywane bajty.

Pierwszym parametrem funkcji `Fprintf` również nie jest plik. Jest nim `io.Writer`, czyli typ interfejsowy z następującą deklaracją:

```
package io

// Writer jest interfejsem, który opakowuje podstawową metodę Write.
type Writer interface {
    // Write zapisuje len(p) bajtów ze zmiennej p do bazowego strumienia danych.
    // Zwraca liczbę bajtów zapisanych z p (0 <= n <= len(p))
    // oraz każdy napotkany błąd, który spowodował przedwczesne zatrzymanie zapisywania.
    // Metoda Write musi zwracać błąd niebędący nil, jeśli zwraca n < len(p).
    // Metoda Write nie może modyfikować danych wycinka, nawet tymczasowo.
    //
    // Implementacje nie mogą przechowywać w pamięci zmiennej p.
    Write(p []byte) (n int, err error)
}
```

Interfejs `io.Writer` definiuje kontrakt między funkcją `Fprintf` a wywołującymi ją podmiotami. Z jednej strony, kontrakt wymaga, aby podmiot wywołujący zapewnił wartość konkretnego typu, takiego jak `*os.File` lub `*bytes.Buffer`, który ma metodę o nazwie `Write` z odpowiednimi sygnaturą i zachowaniem. Z drugiej strony, kontrakt gwarantuje, że funkcja `Fprintf` będzie wykonywać swoje zadania, mając daną dowolną wartość, która spełnia warunki interfejsu `io.Writer`. Funkcja `Fprintf` nie może zakładać, że zapisuje w pliku lub pamięci, tylko że może wywołać metodę `Write`.

Ponieważ funkcja `fmt.Fprintf` nie zakłada niczego w kwestii reprezentacji wartości i opiera się tylko na zachowaniach gwarantowanych przez kontrakt `io.Writer`, możemy do tej funkcji bezpiecznie przekazywać jako pierwszy argument wartość dowolnego typu konkretnego, który spełnia warunki interfejsu `io.Writer`. Ta swoboda zastępowania jednego typu innym typem, który spełnia warunki tego samego interfejsu, nazywa się **podstawialnością** i jest charakterystyczną cechą programowania obiektowego.

Sprawdźmy to przy użyciu nowego typu. Przedstawiona poniżej metoda `Write` typu `*ByteCounter` jedynie zlicza zapisane w nim bajty przed ich porzuceniem. (Wymagana jest konwersja, aby zapewnić dopasowanie typów dla `len(p)` i `*c` w instrukcji przypisania `+=`).

code/r07/bytecounter

```
type ByteCounter int

func (c *ByteCounter) Write(p []byte) (int, error) {
    *c += ByteCounter(len(p)) //konwersja int na ByteCounter
    return len(p), nil
}
```

Ponieważ `*ByteCounter` spełnia warunki kontraktu `io.Writer`, możemy przekazać go do funkcji `Fprintf`, która przeprowadza formatowanie swojego łańcucha znaków bez świadomości tej zmiany. `ByteCounter` poprawnie akumuluje długość wyniku.

```
var c ByteCounter
c.Write([]byte("witaj"))
fmt.Println(c) // "5", = len("witaj")

c = 0 // resetowanie licznika
var name = "Marta"
fmt.Fprintf(&c, "witaj, %s", name)
fmt.Println(c) // "12", = len("witaj, Marta")
```

Poza `io.Writer` istnieje jeszcze inny bardzo ważny interfejs dla pakietu `fmt`. Funkcje `Fprintf` i `Fprintln` zapewniają typom możliwość kontrolowania sposobu, w jaki wyświetlane są ich wartości. W podrozdziale 2.5 zdefiniowaliśmy metodę `String` dla typu `Celsius`, aby temperatury były wyświetlane jako `"100 °C"`, a w podrozdziale 6.5 wyposażyliśmy typ `*IntSet` w metodę `String`, aby zbiory były przedstawiane z wykorzystaniem tradycyjnej notacji, np. `"{1 2 3}"`. Zadeklarowanie metody `String` sprawia, że dany typ spełnia warunki jednego z najszerzej stosowanych interfejsów, czyli interfejsu `fmt.Stringer`:

```
package fmt

// String jest wykorzystywana do wyświetlania wartości przekazywanych
// jako operand do dowolnego formatu, który akceptuje łańcuch znaków,
// lub do funkcji wypisywania bez ustalonego formatu, takiej jak Print.
type Stringer interface {
    String() string
}
```

W podrozdziale 7.10 wyjaśnimy, w jaki sposób pakiet `fmt` wykrywa, które wartości spełniają warunki tego interfejsu.

Ćwiczenie 7.1. Wykorzystując pomysły z `ByteCounter`, zaimplementuj liczniki dla słów i linii. Przydać Ci się może funkcja `bufio.ScanWords`.

Ćwiczenie 7.2. Napisz funkcję `CountingWriter` (z przedstawioną poniżej sygnaturą), która mając dany interfejs `io.Writer`, zwraca nowy `Writer`, opakowujący oryginalny, oraz wskaźnik do zmiennej `int64`, która w każdym momencie zawiera liczbę bajtów aktualnie zapisanych do nowego interfejsu `Writer`.

```
func CountingWriter(w io.Writer) (io.Writer, *int64)
```

Ćwiczenie 7.3. Napisz metodę `String` dla typu `*tree` z programu `code/r04/treesort` (zob. podrozdział 4.4), która ujawnia sekwencję wartości w drzewie.

7.2. Typy interfejsowe

Typ interfejsowy określa zestaw metod, które musi posiadać typ konkretny, aby został uznany za instancję danego interfejsu.

Typ `io.Writer` jest jednym z najszerzej stosowanych interfejsów, ponieważ zapewnia abstrakcję wszystkich typów, do których mogą być zapisywane bajty, co obejmuje: pliki, bufor pamięci, połączenia sieciowe, klienty HTTP, programy archiwizujące, programy szyfrujące itd. Wiele innych użytecznych interfejsów definiuje pakiet `io`. Interfejs `Reader` reprezentuje dowolny typ, z którego można odczytywać bajty, a `Closer` jest dowolną wartością, którą można zamknąć, taką jak plik lub połączenie sieciowe. (Prawdopodobnie dostrzegłeś już konwencję nazewnictwa stosowaną dla wielu posiadających jedną metodę interfejsów języka Go).

```
package io

type Reader interface {
    Read(p []byte) (n int, err error)
}

type Closer interface {
    Close() error
}
```

Jeśli poszukamy dalej, znajdziemy deklaracje nowych typów interfejsów jako kombinacje istniejących. Oto dwa przykłady:

```
type ReadWriter interface {
    Reader
    Writer
}

type ReadWriteCloser interface {
    Reader
    Writer
    Closer
}
```

Użyta powyżej składnia, przypominająca osadzanie struktur, pozwala nam określać kolejny interfejs jako skrót służący do wypisywania wszystkich jego metod. Nazywa się to **osadzaniem** interfejsu. Moglibyśmy zapisać interfejs `io.ReadWriter` bez osadzania (choć mniej zwięźle) w następujący sposób:

```
type ReadWriter interface {
    Read(p []byte) (n int, err error)
    Write(p []byte) (n int, err error)
}
```

Moglibyśmy nawet pomieszać te dwa style:

```
type ReadWriter interface {
    Read(p []byte) (n int, err error)
    Writer
}
```

Wszystkie trzy deklaracje mają ten sam efekt. Kolejność, w jakiej pojawiają się metody, jest nieistotna. Znaczenie ma jedynie zestaw metod.

Ćwiczenie 7.4. Funkcja `strings.NewReader` zwraca wartość, która spełnia warunki interfejsu `io.Reader` (i innych), odczytując z jego argumentu, czyli łańcucha znaków. Zaimplementuj prostą wersję funkcji `NewReader` i użyj jej, aby umożliwić przyjmowanie przez parser HTML (zob. podrozdział 5.2) danych wejściowych z łańcucha znaków.

Ćwiczenie 7.5. Funkcja `LimitReader` z pakietu `io` akceptuje argument `r` interfejsu `io.Reader` oraz liczbę bajtów `n`, a następnie zwraca kolejny `Reader`, który odczytuje z argumentu `r`, ale zgłasza stan końca pliku po `n` bajtach. Zaimplementuj ją.

```
func LimitReader(r io.Reader, n int64) io.Reader
```

7.3. Spełnianie warunków interfejsu

Typ **spełnia** warunki interfejsu, jeśli ma wszystkie metody, których wymaga dany interfejs. Przykładowo: typ `*os.File` spełnia warunki interfejsów `io.Reader`, `Writer`, `Closer` i `ReadWriter`. Typ `*bytes.Buffer` spełnia warunki interfejsów `Reader`, `Write` i `ReadWriter`, ale nie spełnia warunków interfejsu `Closer`, ponieważ nie ma metody `Close`. Programiści języka Go często stosują skrót myślowy, mówiąc, że konkretny typ „jest” określonym typem interfejsowym, co oznacza, że spełnia warunki tego interfejsu, np. `*bytes.Buffer` „jest” typem `io.Writer`, a `*os.File` „jest” typem `io.ReadWriter`.

Reguła przypisywalności (zob. punkt 2.4.2) dla interfejsów jest bardzo prosta: wyrażenie może być przypisane do interfejsu tylko wtedy, gdy spełnia warunki tego interfejsu. Więc:

```
var w io.Writer
w = os.Stdout           // OK: *os.File ma metodę Write
w = new(bytes.Buffer)   // OK: *bytes.Buffer ma metodę Write
w = time.Second         // błąd kompilacji: time.Duration nie ma metody Write

var rwc io.ReadWriteCloser
rwc = os.Stdout         // OK: *os.File ma metody Read, Write i Close
rwc = new(bytes.Buffer) // błąd kompilacji: *bytes.Buffer nie ma metody Close
```

Ta reguła ma zastosowanie nawet wtedy, gdy prawa strona sama jest interfejsem:

```
w = rwc                // OK: io.ReadWriteCloser ma metodę Write
rwc = w               // błąd kompilacji: io.Writer nie ma metody Close
```

Ponieważ `ReadWriter` i `ReadWriteCloser` obejmują wszystkie metody interfejsu `Writer`, każdy typ spełniający warunki interfejsu `ReadWriter` lub `ReadWriteCloser` siłą rzeczy spełnia warunki interfejsu `Writer`.

Zanim przejdziemy dalej, powinniśmy wyjaśnić kwestię tego, co znaczy, że jakiś typ ma metodę. Przypomnijmy z punktu 6.2, że dla każdego nazwanego typu konkretnego `T` niektóre jego metody same posiadają odbiornik typu `T`, podczas gdy inne wymagają wskaźnika `*T`. Przypomnijmy również, że prawidłowe jest wywołanie metody `*T` na argumentcie typu `T`, pod warunkiem że ten argument jest **zmienną**. Kompilator pośrednio pobiera jej adres. Ale to jest zwykły lukier składniowy: wartość typu `T` nie posiada wszystkich metod, które ma wskaźnik `*T`, w wyniku czego może spełniać wymagania mniejszej liczby interfejsów.

Wyjaśnimy to na przykładzie. Metoda `String` typu `IntSet` z podrozdziału 6.5 wymaga odbiornika wskaźnikowego, więc nie możemy wywołać tej metody na nieadresowalnej wartości `IntSet`:

```
type IntSet struct { /* ... */ }
func (*IntSet) String() string

var _ = IntSet{}.String() // błąd kompilacji: String wymaga odbiornika *IntSet
```

Możemy jednak wywołać ją na zmiennej `IntSet`:

```
var s IntSet
var _ = s.String() // OK: s jest zmienną, a &s ma metodę String
```

Ponieważ jednak tylko `*IntSet` ma metodę `String`, tylko `*IntSet` spełnia warunki interfejsu `fmt.Stringer`:

```
var _ fmt.Stringer = &s // OK
var _ fmt.Stringer = s // błąd kompilacji: IntSet nie ma metody String
```

Podrozdział 12.8 zawiera program wyświetlający metody dowolnej wartości, a narzędzie `godoc -analysis=type` (zob. punkt 10.7.4) wyświetla metody każdego typu i relacje pomiędzy interfejsami i typami konkretnymi.

Tak jak koperta opakowuje i ukrywa przechowywany list, tak interfejs opakowuje i ukrywa typ konkretny i przechowywaną przez niego wartość. Wywoływane mogą być tylko metody ujawnione przez typ interfejsowy, nawet jeśli dany typ konkretny ma jeszcze inne:

```
os.Stdout.Write([]byte("witaj")) // OK: *os.File ma metodę Write
os.Stdout.Close()                // OK: *os.File ma metodę Close

var w io.Writer
w = os.Stdout
w.Write([]byte("witaj")) // OK: io.Writer ma metodę Write
w.Close()               // błąd kompilacji: io.Writer nie ma metody Close
```

Interfejs z większą liczbą metod (taki jak `io.ReadWriter`) daje nam więcej informacji o wartościach, jakie zawiera, i stawia większe wymagania dotyczące typów, które go implementują, niż interfejs z mniejszą liczbą metod (taki jak `io.Reader`). Jakie więc informacje daje nam typ `interface{}`, który w ogóle nie ma żadnych metod, na temat typów konkretnych spełniających jego warunki?

Zgadza się: nie daje żadnych. Może się to wydawać bezużyteczne, ale w rzeczywistości typ `interface{}`, zwany **pustym typem interfejsowym**, jest nieodzowny. Ponieważ pusty typ interfejsowy nie stawia żadnych wymagań dotyczących typów spełniających jego warunki, możemy do niego przypisać **dowolną** wartość.

```
var any interface{}
any = true
any = 12.34
any = "witaj"
any = map[string]int{"jeden": 1}
any = new(bytes.Buffer)
```

Chociaż nie było oczywiste, używaliśmy typu pustego interfejsu już od pierwszego przykładu przedstawionego w tej książce, ponieważ pozwala on funkcjom takim jak `fmt.Println` lub `errorf` z podrozdziału 5.7 akceptować argumenty dowolnego typu.

Oczywiście gdy utworzymy wartość `interface{}` zawierającą wartość logiczną, liczbę zmiennoprzecinkową, łańcuch znaków, mapę, wskaźnik lub dowolny inny typ, nie możemy bezpośrednio nic zrobić z tą przechowywaną przez niego wartością, ponieważ ten interfejs nie ma metod. Musimy znaleźć sposób, aby ponownie wydobyć tę wartość. W podrozdziale 7.10 zobaczymy, jak to zrobić przy użyciu **asercji typów**.

Ponieważ spełnienie warunków interfejsu zależy tylko od metod dwóch zaangażowanych w to typów, nie ma potrzeby deklarowania relacji między typem konkretnym a interfejsem, którego warunki on spełnia. Mimo to czasami przydatne jest udokumentowanie i założenie danej relacji, gdy jest ona zamierzona, ale w żaden inny sposób nie jest egzekwowana przez program. Poniższa

deklaracja stwierdza w czasie kompilacji, że wartość typu `*bytes.Buffer` spełnia warunki interfejsu `io.Writer`:

```
// Typ *bytes.Buffer musi spełniać warunki interfejsu io.Writer.
var w io.Writer = new(bytes.Buffer)
```

Nie musimy alokować nowej zmiennej, ponieważ nada się każda wartość typu `*bytes.Buffer`, nawet `nil`, którą zapisujemy jako `(*bytes.Buffer)(nil)`, używając konwersji bezpośredniej. A ponieważ nigdy nie zamierzamy odwoływać się do zmiennej `w`, możemy zastąpić ją pustym identyfikatorem. Wszystkie te zmiany zebrane razem dają nam ten bardziej oszczędny wariant:

```
// Typ *bytes.Buffer musi spełniać warunki interfejsu io.Writer.
var _ io.Writer = (*bytes.Buffer)(nil)
```

Warunki niepustych typów interfejsowych, takich jak `io.Writer`, są najczęściej spełniane przez typ wskaźnika, w szczególności gdy jedna z metod tego interfejsu lub kilka z nich zakłada pewien rodzaj mutacji odbiornika, tak jak metoda `Write`. Wskaźnik do struktury jest szczególnie popularnym typem przenoszącym metody.

Jednak typy wskaźników wcale nie są jedynymi typami, które spełniają warunki interfejsów, i nawet warunki interfejsów z metodami modyfikującymi mogą być spełnione przez jeden z innych typów referencyjnych języka Go. Widzieliśmy przykłady typów wycinka z metodami (`geometry.Path`, podrozdział 6.1) i typów `map` z metodami (`url.Values`, punkt 6.2.1), a później zobaczymy typ funkcji z metodami (`http.HandlerFunc`, podrozdział 7.7). Nawet podstawowe typy mogą spełniać warunki interfejsów. Jak zobaczymy w podrozdziale 7.4, typ `time.Duration` spełnia warunki interfejsu `fmt.Stringer`.

Typ konkretny może spełniać warunki wielu niepowiązanych interfejsów. Rozważmy program, który organizuje lub sprzedaje cyfrowe artefakty kulturowe, takie jak muzyka, filmy i książki. Może on definiować następujący zestaw typów konkretnych:

```
Album
Book
Movie
Magazine
Podcast
TVEpisode
Track
```

Każdą interesującą nas abstrakcję możemy wyrazić jako interfejs. Niektóre właściwości są wspólne dla wszystkich artefaktów, np.: tytuł, data utworzenia oraz lista twórców (autorów lub artystów).

```
type Artifact interface {
    Title() string
    Creators() []string
    Created() time.Time
}
```

Inne właściwości są ograniczone do określonych typów artefaktów. Właściwości słowa drukowanego dotyczą tylko książek i czasopism, podczas gdy rozdzielczość mają tylko filmy i serie telewizyjne.

```
type Text interface {
    Pages() int
    Words() int
    PageSize() int
}

type Audio interface {
    Stream() (io.ReadCloser, error)
```

```

    RunningTime() time.Duration
    Format() string //np. "MP3", "WAV"
}
type Video interface {
    Stream() (io.ReadCloser, error)
    RunningTime() time.Duration
    Format() string //np. "MP4", "WMV"
    Resolution() (x, y int)
}

```

Interfejsy są tylko jednym z wielu sposobów grupowania powiązanych typów konkretnych i wyrażania ich wspólnych aspektów. Inne sposoby grupowania poznamy później. Jeśli okazałoby się np., że potrzebujemy obsługiwać elementy Audio i Video w taki sam sposób, moglibyśmy zdefiniować interfejs `Streamer` służący do reprezentowania ich wspólnych aspektów bez zmiany istniejących deklaracji typów.

```

type Streamer interface {
    Stream() (io.ReadCloser, error)
    RunningTime() time.Duration
    Format() string
}

```

Każde grupowanie typów konkretnych oparte na ich wspólnych zachowaniach może być wyrażone jako typ interfejsowy. W przeciwieństwie do języków opartych na klasach, w których zestaw interfejsów o warunkach spełnianych przez jakąś klasę jest wyraźnie określony, w języku Go możemy definiować nowe abstrakcje lub grupy interesów w razie potrzeby, bez modyfikacji deklaracji typu konkretnego. Jest to szczególnie przydatne, gdy dany typ konkretny pochodzi z pakietu napisanego przez innego autora. Oczywiście muszą istnieć bazowe podobieństwa w tych typach konkretnych.

7.4. Parsowanie flag za pomocą interfejsu `flag.Value`

W tym podrozdziale zobaczymy, jak inny standardowy interfejs, `flag.Value`, pomaga nam definiować nowe notacje dla flag wiersza poleceń. Rozważmy poniższy program, który zostaje uśpiony na określony czas.

code/r07/sleep

```

var period = flag.Duration("period", 1*time.Second, "sleep period")

func main() {
    flag.Parse()
    fmt.Printf("Śpi przez %v...", *period)
    time.Sleep(*period)
    fmt.Println()
}

```

Zanim program zostanie uśpiony, wyświetla przedział czasu. Pakiet `fmt` wywołuje metodę `String` typu `time.Duration`, żeby wyświetlić przedział czasu, ale nie w nanosekundach, tylko w sposób przyjazny dla użytkownika:

```

$ go build code/r07/sleep
$ ./sleep
Śpi przez 1s...

```

Domyślnym okresem uśpienia jest jedna sekunda, ale można go kontrolować za pomocą flagi wiersza poleceń `-period`. Funkcja `flag.Duration` tworzy zmienną flagi o typie `time.Duration` i pozwala użytkownikowi określać czas trwania uśpienia w różnych przyjaznych dla użytkownika

formatach, również w tej samej notacji, która jest wyświetlana przez metodę `String`. Ta symetria rozwiązania pozwala uzyskać miły interfejs użytkownika.

```
$ ./sleep -period 50ms
Śpi przez 50ms...
$ ./sleep -period 2m30s
Śpi przez 2m30s...
$ ./sleep -period 1.5h
Śpi przez 1h30m0s...
$ ./sleep -period "1 dzień"
invalid value "1 dzień" for flag -period: time: unknown unit dzień in duration 1 dzień
```

Ponieważ flagi czasu trwania są tak przydatne, ta funkcja jest wbudowana w pakiet `flag`, ale łatwo jest zdefiniować nową notację flag dla własnych typów danych. Trzeba tylko zdefiniować typ spełniający warunki interfejsu `flag.Value`, którego deklaracja została przedstawiona poniżej:

```
package flag

// Value jest interfejsem dla wartości przechowywanej we flagdze.
type Value interface {
    String() string
    Set(string) error
}
```

Metoda `String` formatuje wartość flagi do wykorzystywania w komunikatach pomocy wiersza poleceń. Zatem każdy interfejs `flag.Value` jest również interfejsem `fmt.Stringer`. Metoda `Set` parsuje swój argument w postaci łańcucha znaków i aktualizuje wartość flagi. W efekcie metoda `Set` stanowi odwrotność metody `String` i jest dobrą praktyką, aby obie te metody korzystały z tej samej notacji.

Zdefiniujemy typ `celsiusFlag`, który pozwala określać temperaturę w stopniach Celsjusza lub Fahrenheita z odpowiednią konwersją. Należy zwrócić uwagę, że `celsiusFlag` osadza typ `Celsius` (zob. podrozdział 2.5), a tym samym uzyskuje za darmo metodę `String`. Aby spełnić warunki interfejsu `flag.Value`, trzeba tylko zadeklarować metodę `Set`:

```
code/r07/tempconv

// Typ *celsiusFlag spełnia warunki interfejsu flag.Value.
type celsiusFlag struct{ Celsius }

func (f *celsiusFlag) Set(s string) error {
    var unit string
    var value float64
    fmt.Sscanf(s, "%f%s", &value, &unit) // nie potrzeba kontroli błędów
    switch unit {
    case "C", "°C":
        f.Celsius = Celsius(value)
        return nil
    case "F", "°F":
        f.Celsius = FToC(Fahrenheit(value))
        return nil
    }
    return fmt.Errorf("nieprawidłowa temperatura %q", s)
}
```

Wywołanie funkcji `fmt.Sscanf` parsuje liczbę zmiennoprzecinkową (`value`) i łańcuch znaków (`unit`) z danych wejściowych `s`. Chociaż zwykle trzeba sprawdzać wynik błędu funkcji `Sscanf`, w tym przypadku nie musimy tego robić, ponieważ jeśli wystąpiłby problem, nie zostałby dopasowany żaden przypadek instrukcji `switch`.

To wszystko opakowuje przedstawiona poniżej funkcja `CelsiusFlag`. Zwraca ona podmiotowi wywołującemu wskaźnik do pola `Celsius` osadzonego w zmiennej `f` typu `celsiusFlag`. Pole `Celsius` jest zmienną, która będzie aktualizowana przez metodę `Set` w trakcie przetwarzania flag. Wywołanie `Var` dodaje daną flagę do zestawu flag wiersza poleceń aplikacji, czyli zmiennej globalnej `flag.CommandLine`. Programy z niezwykle skomplikowanymi interfejsami wiersza poleceń mogą mieć kilka zmiennych tego typu. Wywołanie `Var` przypisuje argument `*celsiusFlag` do parametru `flag.Value`, powodując, że kompilator sprawdza, czy `*celsiusFlag` posiada niezbędne metody.

```
// CelsiusFlag definiuje flagę Celsius z określoną nazwą, domyślną wartością
// oraz informacją o sposobie wykorzystania i zwraca adres zmiennej flagi.
// Argument flagi musi podawać ilość i jednostkę, np. "100C".
func CelsiusFlag(name string, value Celsius, usage string) *Celsius {
    f := celsiusFlag{value}
    flag.CommandLine.Var(&f, name, usage)
    return &f.Celsius
}
```

Teraz możemy zacząć używać tej nowej flagi w naszych programach:

`code/r07/tempflag`

```
var temp = tempconv.CelsiusFlag("temp", 20.0, "temperatura")

func main() {
    flag.Parse()
    fmt.Println(*temp)
}
```

Oto typowa sesja:

```
$ go build code/r07/tempflag
$ ./tempflag
20°C
$ ./tempflag -temp -18C
-18°C
$ ./tempflag -temp 212°F
100°C
$ ./tempflag -temp 273.15K
invalid value "273.15K" for flag -temp: nieprawidłowa temperatura "273.15K"
Usage of ./tempflag:
  -temp value
        temperatura (default 20°C)
$ ./tempflag -help
Usage of ./tempflag:
  -temp value
        temperatura (default 20°C)
```

Ćwiczenie 7.6. Dodaj do programu `tempflag` wsparcie dla temperatury w skali Kelvina.

Ćwiczenie 7.7. Wyjaśnij, dlaczego komunikat pomocy zawiera symbol °C, podczas gdy domyślna wartość 20.0 go nie zawiera.

7.5. Wartości interfejsów

Koncepcyjnie wartość typu interfejsowego, czyli inaczej **wartość interfejsu**, obejmuje dwa komponenty: typ konkretny i wartość tego typu. Są one nazywane **dynamicznym typem** i **dynamiczną wartością** interfejsu.

W przypadku języka typowanego statycznie, takiego jak Go, typy są pojęciem czasu kompilacji, więc typ nie jest wartością. W naszym modelu koncepcyjnym zestaw wartości, zwanych **deskryptorami typów**, dostarcza na temat każdego typu informacji takich jak jego nazwa i metody. W wartości interfejsu komponent typu jest reprezentowany przez odpowiedni deskryptor typu.

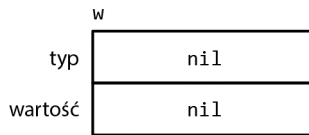
W czterech poniższych instrukcjach zmienna `w` przyjmuje trzy różne wartości. (Wartość początkowa jest taka sama jak końcowa).

```
var w io.Writer
w = os.Stdout
w = new(bytes.Buffer)
w = nil
```

Przyjrzyjmy się bliżej wartości i dynamicznemu zachowaniu zmiennej `w` po każdej instrukcji. Pierwsza instrukcja deklaruje `w`:

```
var w io.Writer
```

W języku Go zmienne są zawsze inicjowane do wyraźnie określonej wartości, a interfejsy nie są wyjątkiem. Wartość zerowa dla interfejsu ma ustawione na `nil` oba jego komponenty: typ i wartość (rysunek 7.1).

Rysunek 7.1. Wartość `nil` interfejsu

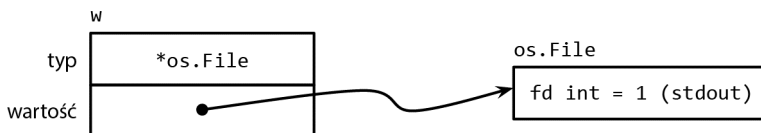
Wartość interfejsu jest opisywana jako `nil` lub różna od `nil` na podstawie jego dynamicznego typu, więc to jest wartość `nil` interfejsu. Możesz sprawdzić, czy wartością interfejsu jest `nil`, za pomocą `w == nil` lub `w != nil`. Wywołanie jakiegokolwiek metody wartości `nil` interfejsu wywołuje procedurę *panic*:

```
w.Write([]byte("witaj")) // panic: wyluskanie wskaźnika nil
```

Druga instrukcja przypisuje do zmiennej `w` wartość typu `*os.File`:

```
w = os.Stdout
```

To przypisanie obejmuje pośrednią konwersję z typu konkretnego na typ interfejsowy i jest równoważne z bezpośrednią konwersją `io.Writer(os.Stdout)`. Konwersja tego rodzaju, pośrednia lub bezpośrednia, przechwytuje typ i wartość jego operandu. Typ dynamiczny interfejsu jest ustawiany na deskryptor typu dla typu wskaźnika `*os.File`, a jego wartość dynamiczna przechowuje kopię `os.Stdout`, która jest wskaźnikiem do zmiennej `os.File` reprezentującej standardowy strumień wyjściowy procesu (rysunek 7.2).

Rysunek 7.2. Wartość interfejsu zawierająca wskaźnik `*os.File`

Wywołanie metody `Write` na wartości interfejsu zawierającej wskaźnik `*os.File` powoduje wywołanie metody `(*os.File).Write`. To wywołanie wyświetla "witaj".

```
w.Write([]byte("witaj")) // "witaj"
```

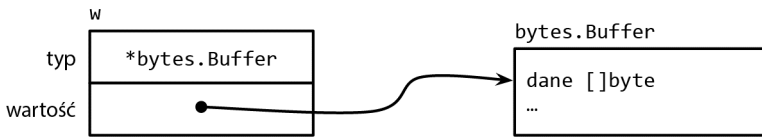
Zasadniczo podczas kompilacji nie możemy wiedzieć, jaki będzie dynamiczny typ wartości interfejsu, więc wywołanie poprzez interfejs musi używać **dynamicznego rozdzielania** (ang. *dynamic dispatch*). Zamiast bezpośredniego wywołania kompilator musi wygenerować kod, aby uzyskać adres metody o nazwie `Write` z deskryptora typu, a następnie wykonać pośrednie wywołanie tego adresu. Argumentem odbiornika dla tego wywołania jest kopia wartości dynamicznej interfejsu — `os.Stdout`. Efekt jest taki, jakbyśmy wykonali to wywołanie bezpośrednio:

```
os.Stdout.Write([]byte("witaj")) // "witaj"
```

Trzecia instrukcja przypisuje wartość typu `*bytes.Buffer` do wartości interfejsu:

```
w = new(bytes.Buffer)
```

Typem dynamicznym jest teraz `*bytes.Buffer`, a wartością dynamiczną jest wskaźnik do nowo alokowanego bufora (rysunek 7.3).

Rysunek 7.3. Wartość interfejsu zawierająca wskaźnik `*bytes.Buffer`

Wywołanie metody `Write` wykorzystuje ten sam mechanizm co poprzednio:

```
w.Write([]byte("witaj")) // zapisuje "witaj" w bytes.Buffer
```

Tym razem deskryptorem typu jest `*bytes.Buffer`, więc wywoływana jest metoda `(*bytes.Buffer).Write` z adresem bufora jako wartością parametru odbiornika. To wywołanie dołącza "witaj" do bufora.

Na koniec czwarta instrukcja przypisuje `nil` do wartości interfejsu:

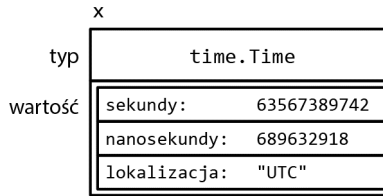
```
w = nil
```

To przypisanie resetuje oba jego komponenty do wartości `nil`, przywracając zmienną `w` do tego samego stanu, w jakim była po zadeklarowaniu, czyli do stanu, który został przedstawiony na rysunku 7.1.

Wartość interfejsu może przechowywać dowolnie duże wartości dynamiczne. Przykładowo: typ `time.Time`, który reprezentuje moment w czasie, jest typem `struct` z kilkoma niewieksportowanymi polami. Jeśli utworzymy z niego wartość interfejsu

```
var x interface{} = time.Now()
```

wynik może wyglądać tak, jak pokazano na rysunku 7.4. Konceptyjnie wartość dynamiczna zawsze mieści się wewnątrz wartości interfejsu, bez względu na to, jak duży jest jego typ. (To tylko model koncepcyjny. Rzeczywista implementacja jest zupełnie inna)

Rysunek 7.4. Wartość interfejsu przechowuje strukturę `time.Time`

Wartości interfejsów mogą być porównywane za pomocą operatorów `==` i `!=`. Dwie wartości interfejsów są równe, jeśli obie są `nil` lub jeśli ich typy dynamiczne są identyczne, a ich wartości dynamiczne są równe zgodnie ze standardowym zachowaniem operatora `==` dla danego typu. Ponieważ wartości interfejsów są porównywalne, mogą być stosowane jako klucze map lub jako operandy instrukcji `switch`.

Jeśli jednak porównywane są dwie wartości interfejsów i mają one ten sam typ dynamiczny, który jednak nie jest porównywalny (np. wycinek), porównanie nie powiedzie się i wywoła panikę:

```
var x interface{} = []int{1, 2, 3}
fmt.Println(x == x) // panic: porównywanie nieporównywalnego typu []int
```

Pod tym względem typy interfejsów są ewenementem. Inne typy są bezpiecznie porównywalne (typy podstawowe i wskaźniki) albo w ogóle nieporównywalne (wycinki, mapy i funkcje), ale kiedy porównujemy wartości interfejsów lub typy złożone, które zawierają wartości interfejsów, musimy być świadomi możliwości uruchomienia procedury *panic*. Podobne ryzyko istnieje, gdy używamy interfejsów jako kluczy map lub operandów instrukcji `switch`. Wartości interfejsów należy porównywać tylko wtedy, kiedy ma się pewność, że zawierają one dynamiczne wartości porównywalnych typów.

Podczas obsługi błędów lub debugowania często pomocne jest raportowanie dynamicznego typu wartości interfejsu. W tym celu używamy czasownika `%T` pakietu `fmt`:

```
var w io.Writer
fmt.Printf("%T\n", w) // "<nil>"

w = os.Stdout
fmt.Printf("%T\n", w) // "*os.File"

w = new(bytes.Buffer)
fmt.Printf("%T\n", w) // "*bytes.Buffer"
```

Wewnętrznie pakiet `fmt` do uzyskania nazwy dynamicznego typu interfejsu wykorzystuje refleksję. Refleksji przyjrzymy się w rozdziale 12.

7.5.1. Zastrzeżenie: interfejs zawierający wskaźnik `nil` jest różny od `nil`

Wartość `nil` interfejsu, który nie zawiera w ogóle żadnej wartości, nie jest tym samym co wartość interfejsu zawierającego wskaźnik, który akurat jest `nil`. Ta subtelna różnica tworzy pułapkę, w którą wpadł chyba każdy programista Go.

Rozważmy poniższy program. Przy stałej debug ustawionej na wartość `true` funkcja `main` gromadzi dane wyjściowe z funkcji `f` w typie `bytes.Buffer`.

```

const debug = true

func main() {
    var buf *bytes.Buffer
    if debug {
        buf = new(bytes.Buffer) // włączenie gromadzenia danych wyjściowych
    }
    f(buf) // Uwaga: subtelnie nieprawidłowe!
    if debug {
        //...użycie buf...
    }
}

// Jeśli parametr out jest różny od nil, dane wyjściowe będą w nim zapisywane.
func f(out io.Writer) {
    //...coś do zrobienia...
    if out != nil {
        out.Write([]byte("zrobione!\n"))
    }
}

```

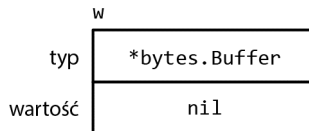
Można by się spodziewać, że zmiana `debug` na `false` wyłączy gromadzenie danych wyjściowych, ale w rzeczywistości powoduje, że program uruchamia procedurę *panic* podczas wywołania `out.Write`:

```

if out != nil {
    out.Write([]byte("zrobione!\n")) // panic: wyluskanie wskaźnika nil
}

```

Gdy funkcja `main` wywołuje funkcję `f`, przypisuje do parametru `out` wskaźnik `nil` typu `*bytes.Buffer`. ↪`Buffer`, więc wartością dynamiczną parametru `out` jest `nil`. Jego typem dynamicznym jest jednak `*bytes.Buffer`, co oznacza, że `out` jest interfejsem różnym od `nil`, zawierającym wartość wskaźnika `nil` (rysunek 7.5), więc sprawdzenie defensywne `out != nil` jest nadal prawdziwe.

Rysunek 7.5. Różny od `nil` interfejs zawierający wskaźnik `nil`

Tak jak wcześniej dynamiczny mechanizm rozdzielania określa, że wywołana musi być metoda `(*bytes.Buffer).Write`, ale tym razem z wartością odbiornika, którą jest `nil`. Dla niektórych typów, takich jak `*os.File`, `nil` jest prawidłowym odbiornikiem (zob. punkt 6.2.1), ale `*bytes.Buffer` do nich nie należy. Ta metoda jest wywoływana, ale uruchamia procedurę *panic*, ponieważ próbuje uzyskać dostęp do bufora.

Problem polega na tym, że chociaż wskaźnik `nil` typu `*bytes.Buffer` ma metody niezbędne do spełnienia warunków tego interfejsu, to nie spełnia jego wymagań **behawioralnych**. Wywołanie to narusza w szczególności dorożumiany warunek wstępny metody `(*bytes.Buffer).Write`, który zakłada, że jej odbiornik nie będzie `nil`, więc przypisanie wskaźnika `nil` do tego interfejsu było błędem. Rozwiązaniem jest zmiana typu zmiennej `buf` w funkcji `main` na `io.Writer`, co pozwala przede wszystkim uniknąć przypisania do interfejsu dysfunkcyjnej wartości:

```
var buf io.Writer
if debug {
    buf = new(bytes.Buffer) // włączenie gromadzenia danych wyjściowych
}
f(buf) // OK
```

Omówiliśmy mechanizmy wartości interfejsu, więc przyjrzyjmy się teraz kilku ważniejszym interfejsom ze standardowej biblioteki języka Go. W trzech kolejnych podrozdziałach zobaczymy, w jaki sposób interfejsy są używane do sortowania, serwowania zawartości WWW i obsługi błędów.

7.6. Sortowanie za pomocą interfejsu `sort.Interface`

Tak jak formatowanie łańcuchów znaków sortowanie jest często używaną operacją w wielu programach. Chociaż minimalny algorytm sortowania szybkiego (ang. *quicksort*) można zmieścić w jakichś 15 liniach kodu, solidna implementacja jest znacznie dłuższa i nie jest to rodzaj kodu, który za każdym razem chcielibyśmy pisać od nowa lub kopiować, gdy jest on potrzebny.

Na szczęście pakiet `sort` zapewnia sortowanie *in situ* dowolnej sekwencji według którejkolwiek funkcji porządkującej. Jego konstrukcja jest dość niezwykła. W wielu językach algorytm sortowania jest powiązany z sekwencyjnym typem danych, podczas gdy funkcja porządkująca jest powiązana z typem elementów. Natomiast funkcja `sort.Sort` języka Go nie zakłada niczego na temat reprezentacji sekwencji lub jej elementów. Zamiast tego wykorzystuje interfejs `sort.Interface`, służący do określania kontraktu pomiędzy ogólnym algorytmem sortowania i każdym typem sekwencyjnym, który może być sortowany. Implementacja tego interfejsu określa zarówno konkretną reprezentację sekwencji (którą często jest wycinek), jak i wymagany porządek jej elementów.

Algorytm sortowania *in situ* potrzebuje trzech rzeczy (długości sekwencji, zasad porównywania dwóch elementów i sposobu zamieniania dwóch elementów), więc interfejs `sort.Interface` ma trzy metody:

```
package sort

type Interface interface {
    Len() int
    Less(i, j int) bool // i, j to indeksy elementów sekwencji
    Swap(i, j int)
}
```

Aby posortować dowolną sekwencję, musimy zdefiniować typ implementujący te trzy metody, a następnie zastosować funkcję `sort.Sort` do instancji tego typu. Rozważmy sortowanie wycinka łańcuchów znaków jako być może najprostszy przykład. Poniżej pokazano nowy typ `StringSlice` i jego metody `Len`, `Less` i `Swap`.

```
type StringSlice []string

func (p StringSlice) Len() int           { return len(p) }
func (p StringSlice) Less(i, j int) bool { return p[i] < p[j] }
func (p StringSlice) Swap(i, j int)      { p[i], p[j] = p[j], p[i] }
```

Teraz możemy posortować wycinek łańcuchów znaków (`names`) poprzez przekonwertowanie go na typ `StringSlice` w taki sposób:

```
sort.Sort(StringSlice(names))
```

Ta konwersja daje wartość wycinka o tej samej długości, pojemności i tablicy bazowej co `names`, ale z typem, który ma trzy metody wymagane do sortowania.

Sortowanie wycinka łańcuchów znaków jest tak powszechne, że pakiet `sort` zapewnia typ `StringSlice` oraz funkcję o nazwie `Strings`, więc powyższe wywołanie można uprościć do postaci `sort.Strings(names)`.

Przedstawioną tu technikę można łatwo dostosować do innych porządków sortowania, np. do ignorowania wielkich liter lub znaków specjalnych. (Program Go sortujący tematy skorowidza i numery stron dla tej książki robi to przy dodatkowej logice dla cyfr rzymskich). Do skomplikowanego sortowania używamy tej samej koncepcji, ale z bardziej skomplikowanymi strukturami danych lub z bardziej skomplikowanymi implementacjami metod interfejsu `sort.Interface`.

Naszym działającym przykładem sortowania będzie lista odtwarzania utworów muzycznych wyświetlona w postaci tabeli. Każdy utwór będzie pojedynczym wierszem, a każda kolumna będzie atrybutem tego utworu, takim jak: artysta, tytuł i czas odtwarzania. Wyobraź sobie, że graficzny interfejs użytkownika prezentuje tabelę, a kliknięcie nagłówka wybranej kolumny powoduje posortowanie listy odtwarzania według tego atrybutu. Ponowne kliknięcie nagłówka tej samej kolumny odwraca kolejność. Zobaczmy, co się może zdarzyć w reakcji na każde kliknięcie.

Użyta poniżej zmienna `tracks` zawiera listę odtwarzania. (Jeden z autorów przeprasza za gust muzyczny drugiego). Każdy element jest pośredni — jest wskaźnikiem do typu `Track`. Chociaż poniższy kod działałby, gdybyśmy przechowywali elementy `Track` bezpośrednio, funkcja sortowania zamieni wiele par elementów, więc będzie działać szybciej, jeżeli każdy element będzie wskaźnikiem, czyli pojedynczym słowem maszynowym, a nie całym typem `Track`, który może mieć osiem słów lub więcej.

code/r07/sorting

```
type Track struct {
    Title string
    Artist string
    Album string
    Year int
    Length time.Duration
}

var tracks = []*Track{
    {"Go", "Delilah", "From the Roots Up", 2012, length("3m38s")},
    {"Go", "Moby", "Moby", 1992, length("3m37s")},
    {"Go Ahead", "Alicia Keys", "As I Am", 2007, length("4m36s")},
    {"Ready 2 Go", "Martin Solveig", "Smash", 2011, length("4m24s")},
}

func length(s string) time.Duration {
    d, err := time.ParseDuration(s)
    if err != nil {
        panic(s)
    }
    return d
}
```

Funkcja `printTracks` wyświetla listę odtwarzania w postaci tabeli. Wyświetlenie graficzne byłoby ładniejsze, ale ta prosta procedura wykorzystuje pakiet `text/tabwriter` do wygenerowania tabeli, której kolumny są starannie wyrównane i dopełnione, tak jak pokazano nieco niżej. Zauważmy, że `*tabwriter.Writer` spełnia warunki interfejsu `io.Writer`. Gromadzi każdy zapisany w nim fragment danych. Jego metoda `Flush` formatuje całą tabelę i zapisuje ją do `os.Stdout`.

```
func printTracks(tracks []*Track) {
    const format = "%v\t%v\t%v\t%v\t%v\t\n"
```

```

tw := new(tabwriter.Writer).Init(os.Stdout, 0, 8, 2, ' ', 0)
fmt.Fprintf(tw, format, "Tytuł", "Artysta", "Album", "Rok", "Długość")
fmt.Fprintf(tw, format, "-----", "-----", "-----", "----", "-----")
for _, t := range tracks {
    fmt.Fprintf(tw, format, t.Title, t.Artist, t.Album, t.Year, t.Length)
}
tw.Flush() // oblicza szerokości kolumn i wyświetla tabelę
}

```

Aby posortować listę utworów według pola `Artist`, definiujemy nowy typ wycinka z niezbędnymi metodami `Len`, `Less` i `Swap`, analogicznie do tego, co zrobiliśmy dla `StringSlice`.

```

type byArtist []*Track

func (x byArtist) Len() int           { return len(x) }
func (x byArtist) Less(i, j int) bool { return x[i].Artist < x[j].Artist }
func (x byArtist) Swap(i, j int)      { x[i], x[j] = x[j], x[i] }

```

Aby wywołać ogólną procedurę sortowania, musimy najpierw przekonwertować `tracks` na nowy typ `byArtist`, który definiuje porządek:

```
sort.Sort(byArtist(tracks))
```

Po posortowaniu wycinka według artysty dane wyjściowe z funkcji `printTracks` są następujące:

Tytuł	Artysta	Album	Rok	Długość
----	-----	-----	---	-----
Go Ahead	Alicia Keys	As I Am	2007	4m36s
Go	Delilah	From the Roots Up	2012	3m38s
Ready 2 Go	Martin Solveig	Smash	2011	4m24s
Go	Moby	Moby	1992	3m37s

Jeśli użytkownik po raz drugi zażąda „sortuj według artysty”, utwory zostaną posortowane w odwrotnej kolejności. Nie musimy jednak definiować nowego typu `byReverseArtist` z odwróconą metodą `Less`, ponieważ pakiet `sort` zapewnia funkcję `Reverse`, która przekształca dowolny porządek sortowania na jego odwrotność:

```
sort.Sort(sort.Reverse(byArtist(tracks)))
```

Po odwrotnym posortowaniu wycinka według artysty dane wyjściowe z funkcji `printTracks` są następujące:

Tytuł	Artysta	Album	Rok	Długość
----	-----	-----	---	-----
Go	Moby	Moby	1992	3m37s
Ready 2 Go	Martin Solveig	Smash	2011	4m24s
Go	Delilah	From the Roots Up	2012	3m38s
Go Ahead	Alicia Keys	As I Am	2007	4m36s

Funkcja `sort.Reverse` zasługuje na uwagę, ponieważ wykorzystuje kompozycję (zob. podrozdział 6.3), która jest ważną koncepcją. Pakiet `sort` definiuje niewyeksportowany typ `reverse`, który jest strukturą osadzającą `sort.Interface`. Metoda `Less` dla typu `reverse` wywołuje metodę `Less` osadzonej wartości `sort.Interface`, ale z odwróconymi indeksami, co odwraca kolejność wyników sortowania.

```

package sort
type reverse struct{ Interface } // czyli sort.Interface
func (r reverse) Less(i, j int) bool { return r.Interface.Less(j, i) }
func Reverse(data Interface) Interface { return reverse{data} }

```

Pozostałe dwie metody typu `reverse`, czyli `Len` i `Swap`, są pośrednio dostarczane przez oryginalną wartość `sort.Interface`, ponieważ jest to osadzone pole. Wyeksportowana funkcja `Reverse` zwraca instancję typu `reverse`, która zawiera oryginalną wartość `sort.Interface`.

Aby posortować według innej kolumny, musimy zdefiniować nowy typ, np. `byYear` (według roku):

```
type byYear []*Track

func (x byYear) Len() int           { return len(x) }
func (x byYear) Less(i, j int) bool { return x[i].Year < x[j].Year }
func (x byYear) Swap(i, j int)      { x[i], x[j] = x[j], x[i] }
```

Po posortowaniu trakcs według roku za pomocą `sort.Sort(byYear(tracks))` funkcja `printTracks` wyświetla chronologiczny wykaz:

Tytuł	Artysta	Album	Rok	Długość
----	-----	-----	----	-----
Go	Moby	Moby	1992	3m37s
Go Ahead	Alicia Keys	As I Am	2007	4m36s
Ready 2 Go	Martin Solveig	Smash	2011	4m24s
Go	Delilah	From the Roots Up	2012	3m38s

Dla każdego typu elementu wycinka i każdej funkcji porządkowania, której potrzebujemy, deklarujemy nową implementację `sort.Interface`. Jak widać, metody `Len` i `Swap` mają identyczne definicje dla wszystkich typów wycinka. W następnym przykładzie typ konkretny `customSort` łączy wycinek z funkcją, pozwalając nam zdefiniować nowy porządek poprzez napisanie jedynie funkcji porównania. Nawiasem mówiąc, konkretne typy implementujące `sort.Interface` nie zawsze są wycinkami. Typ `customSort` jest typem `struct`.

```
type customSort struct {
    t []*Track
    less func(x, y *Track) bool
}

func (x customSort) Len() int           { return len(x.t) }
func (x customSort) Less(i, j int) bool { return x.less(x.t[i], x.t[j]) }
func (x customSort) Swap(i, j int)      { x.t[i], x.t[j] = x.t[j], x.t[i] }
```

Zdefiniujmy wielopoziomową funkcję porządkowania, której głównym kluczem sortowania jest `Title` (tytuł), kluczem wtórnym jest `Year` (rok), a kluczem trzeciorzędowym jest `Length` (długość utworu). Oto wywołanie funkcji `Sort` wykorzystujące anonimową funkcję porządkowania:

```
sort.Sort(customSort{tracks, func(x, y *Track) bool {
    if x.Title != y.Title {
        return x.Title < y.Title
    }
    if x.Year != y.Year {
        return x.Year < y.Year
    }
    if x.Length != y.Length {
        return x.Length < y.Length
    }
    return false
}})
```

A oto wynik. Należy zwrócić uwagę, że powiązanie między dwoma utworami zatytułowanymi *Go* zostało rozerwane na korzyść utworu starszego.

Tytuł	Artysta	Album	Rok	Długość
----	-----	-----	---	-----
Go	Moby	Moby	1992	3m37s
Go	Delilah	From the Roots Up	2012	3m38s
Go Ahead	Alicia Keys	As I Am	2007	4m36s
Ready 2 Go	Martin Solveig	Smash	2011	4m24s

Chociaż sortowanie sekwencji o długości n wymaga $O(n \log n)$ operacji porównania, sprawdzenie, czy sekwencja została już posortowana, wymaga co najwyżej $n-1$ porównań. Funkcja `IsSorted` z pakietu `sort` sprawdza to za nas. Podobnie jak `sort.Sort`, abstrahuje zarówno sekwencję, jak i jej funkcję porządkującą za pomocą `sort.Interface`, ale nigdy nie wywołuje metody `Swap`. Poniższy kod demonstruje funkcje `IntsAreSorted` i `Ints` oraz typ `IntSlice`:

```
values := []int{3, 1, 4, 1}
fmt.Println(sort.IntsAreSorted(values)) // "false"
sort.Ints(values)
fmt.Println(values)                    // "[1 1 3 4]"
fmt.Println(sort.IntsAreSorted(values)) // "true"
sort.Sort(sort.Reverse(sort.IntSlice(values)))
fmt.Println(values)                    // "[4 3 1 1]"
fmt.Println(sort.IntsAreSorted(values)) // "false"
```

Dla wygody pakiet `sort` zapewnia wersje swoich funkcji i typów wyspecjalizowane dla `[]int`, `[]string` i `[]float64` z wykorzystaniem ich naturalnych porządkowań. W przypadku innych typów, takich jak `[]int64` lub `[]uint`, jesteśmy zdani na siebie, choć droga jest krótka.

Ćwiczenie 7.8. Wiele graficznych interfejsów użytkownika zapewnia widżet tabeli z wielopoziomym sortowaniem stanowym: podstawowym kluczem sortowania jest ostatnio kliknięty nagłówek kolumny, wtórnym kluczem sortowania jest kliknięty przedostatnio nagłówek kolumny itd. Zdefiniuj implementację `sort.Interface` do wykorzystania przez taką tabelę. Porównaj to podejście z wielokrotnym sortowaniem przy użyciu `sort.Stable`.

Ćwiczenie 7.9. Użyj pakietu `html/template` (zob. podrozdział 4.6), aby zastąpić `printTracks` funkcją, która wyświetla utwory w postaci tabeli HTML. Użyj rozwiązywania poprzedniego ćwiczenia, aby zaaranżować, że każde kliknięcie nagłówka kolumny będzie wysyłać żądanie HTTP w celu posortowania tabeli.

Ćwiczenie 7.10. Typ `sort.Interface` może być zaadaptowany do innych zastosowań. Napisz funkcję `IsPalindrome(s sort.Interface) bool`, która informuje, że sekwencja `s` jest palindromem, czyli że odwrócenie sekwencji nie zmienia jej. Zakładamy, że elementy w indeksach `i` oraz `j` są równe, jeśli `!s.Less(i, j) && !s.Less(j, i)`.

7.7. Interfejs http.Handler

W rozdziale 1. zobaczyliśmy przelotnie, jak skorzystać z pakietu `net/http` w celu zaimplementowania klientów (podrozdział 1.5) i serwerów WWW (podrozdział 1.7). W tym podrozdziale przyjrzymy się bliżej interfejsowi API serwera, którego podstawą jest interfejs `http.Handler`:

```
net/http

package http

type Handler interface {
    ServeHTTP(w ResponseWriter, r *Request)
}

func ListenAndServe(address string, h Handler) error
```

Funkcja `ListenAndServe` wymaga adresu serwera, np. `"localhost:8000"`, oraz instancji interfejsu `Handler`, do którego kierowane będą wszystkie żądania. Ta funkcja działa w nieskończoność lub do momentu awarii serwera (lub niepowodzenia jego uruchomienia) z błędem, zawsze innym niż `nil`, który jest przez tę funkcję zwracany.

Wyobraźmy sobie stronę *e-commerce* z bazą danych mapującą rzeczy na sprzedaż na ich ceny w złotych. Poniższy program pokazuje najprostszą możliwą implementację. Modeluje ona magazyn jako typ mapy (database), do którego doczepiamy metodę `ServeHTTP`, aby ten typ spełniał wymagania interfejsu `http.Handler`. Procedura obsługi iteruje przez mapę za pomocą pętli `range` i wyświetla jej elementy.

code/r07/http1

```
func main() {
    db := database{"buty": 50, "skarpety": 5}
    log.Fatal(http.ListenAndServe("localhost:8000", db))
}

type dollars float32

func (d dollars) String() string { return fmt.Sprintf("%.2f PLN", d) }

type database map[string]dollars

func (db database) ServeHTTP(w http.ResponseWriter, req *http.Request) {
    for item, price := range db {
        fmt.Fprintf(w, "%s: %s\n", item, price)
    }
}
```

Uruchommy serwer:

```
$ go build code/r07/http1
$ ./http1 &
```

Jeśli połączymy się z nim za pomocą programu `fetch` z podrozdziału 1.5 (lub za pomocą przeglądarki internetowej, jeśli wolisz), otrzymamy następujące dane wyjściowe:

```
$ go build code/r01/fetch
$ ./fetch http://localhost:8000
buty: 50.00 PLN
skarpety: 5.00 PLN
```

Na razie serwer może wyświetlać tylko cały inwentarz i zrobi to dla każdego żądania, niezależnie od adresu URL. W bardziej realistycznym przypadku dla serwera definiuje się wiele różnych adresów URL, z których każdy wyzwała inne zachowanie. Nazwijmy istniejące żądanie `/list` i dodajmy jeszcze jedno, o nazwie `/price`, które raportuje cenę pojedynczego elementu, określonego jako parametr żądania, np. `/price?item=skarpety`.

code/r07/http2

```
func (db database) ServeHTTP(w http.ResponseWriter, req *http.Request) {
    switch req.URL.Path {
    case "/list":
        for item, price := range db {
            fmt.Fprintf(w, "%s: %s\n", item, price)
        }
    case "/price":
        item := req.URL.Query().Get("item")
        price, ok := db[item]
```

```

    if !ok {
        w.WriteHeader(http.StatusNotFound) // błąd 404
        fmt.Fprintf(w, "nie ma takiej pozycji: %q\n", item)
        return
    }
    fmt.Fprintf(w, "%s\n", price)
default:
    w.WriteHeader(http.StatusNotFound) // błąd 404
    fmt.Fprintf(w, "nie ma takiej strony: %s\n", req.URL)
}
}

```

Teraz procedura obsługi na podstawie komponentu ścieżki URL, `req.URL.Path`, decyduje, jaką logikę wykonać. Jeżeli procedura obsługi nie rozpozna ścieżki, zgłasza klientowi błąd HTTP poprzez wywołanie `w.WriteHeader(http.StatusNotFound)`. Należy to zrobić przed zapisaniem jakiegokolwiek tekstu w parametrze `w`. (Nawiasem mówiąc, `http.ResponseWriter` jest kolejnym interfejsem. Poszerza on interfejs `io.Writer` o metody do wysyłania nagłówków odpowiedzi HTTP). Równoważnie możemy użyć funkcji narzędziowej `http.Error`:

```

msg := fmt.Sprintf("nie ma takiej strony: %s\n", req.URL)
http.Error(w, msg, http.StatusNotFound) // błąd 404

```

Instrukcja `case` dla żądania `/price` wywołuje metodę `Query` adresu URL w celu parsowania parametrów żądania HTTP jako mapy, a dokładniej multimapy typu `url.Values` (zob. punkt 6.2.1) z pakietu `net/url`. Następnie znajduje pierwszy parametr `item` i szuka jego ceny. Jeśli element nie zostanie znaleziony, zgłasza błąd.

Oto przykładowa sesja z nowym serwerem:

```

$ go build code/r07/http2
$ go build code/r01/fetch
$ ./http2 &
$ ./fetch http://localhost:8000/list
buty: 50.00 PLN
skarpety: 5.00 PLN
$ ./fetch http://localhost:8000/price?item=skarpety
5.00 PLN
$ ./fetch http://localhost:8000/price?item=buty
50.00 PLN
$ ./fetch http://localhost:8000/price?item=kapelusz
nie ma takiej pozycji: "kapelusz"
$ ./fetch http://localhost:8000/help
nie ma takiej strony: /help

```

Oczywiście do metody `ServeHTTP` moglibyśmy dodawać kolejne przypadki (`case`), ale w realistycznej aplikacji wygodniej jest zdefiniować logikę dla każdego przypadku w osobnej funkcji lub metodzie. Ponadto powiązane adresy URL mogą wymagać podobnej logiki. Kilka plików obrazów może mieć np. adresy URL w postaci `/images/*.png`. Z tych powodów pakiet `net/http` zapewnia `ServeMux`, czyli **multiplexer żądań**, aby uprościć powiązania między adresami URL i procedurami obsługi. `ServeMux` łączy kolekcję procedur obsługi `http.Handler` w pojedynczy `http.Handler`. Ponownie widzimy, że różne typy spełniające warunki tego samego interfejsu są **podstawialne**: serwer WWW może rozsyłać żądania do dowolnej procedury obsługi `http.Handler` niezależnie od tego, jaki typ konkretny się za nią kryje.

Dla bardziej złożonych aplikacji można skomponować kilka multiplexerów `ServeMux` do obsługi bardziej zawiłych wymagań rozsyłania żądań. Język Go nie posiada kanonicznego frameworku WWW, analogicznego do Rails dla Ruby lub Django dla Pythona. To nie znaczy, że takie frameworki nie

istnieją, ale elementy konstrukcyjne w standardowej bibliotece języka Go są tak elastyczne, że frameworki często bywają niepotrzebne. Ponadto, chociaż frameworki są wygodne we wczesnych fazach projektu, ich dodatkowa złożoność może utrudnić długoterminowe utrzymywanie oprogramowania.

W poniższym programie utworzymy ServeMux i użyjemy go do skojarzenia adresów URL z odpowiednimi procedurami obsługi dla operacji `/list` i `/price`, które zostały rozdzielone na osobne metody. Następnie użyjemy multiplexera ServeMux jako głównej procedury obsługi w wywołaniu funkcji `ListenAndServe`.

code/r07/http3

```
func main() {
    db := database{"buty": 50, "skarpety": 5}
    mux := http.NewServeMux()
    mux.Handle("/list", http.HandlerFunc(db.list))
    mux.Handle("/price", http.HandlerFunc(db.price))
    log.Fatal(http.ListenAndServe("localhost:8000", mux))
}

type database map[string]dollars

func (db database) list(w http.ResponseWriter, req *http.Request) {
    for item, price := range db {
        fmt.Fprintf(w, "%s: %s\n", item, price)
    }
}

func (db database) price(w http.ResponseWriter, req *http.Request) {
    item := req.URL.Query().Get("item")
    price, ok := db[item]
    if !ok {
        w.WriteHeader(http.StatusNotFound) // błęd 404
        fmt.Fprintf(w, "nie ma takiej pozycji: %q\n", item)
        return
    }
    fmt.Fprintf(w, "%s\n", price)
}
```

Skupmy się na dwóch wywołaniach `mux.Handle`, które rejestrują procedury obsługi. W pierwszym `db.list` jest wartością metody (zob. podrozdział 6.4), czyli wartością typu

```
func(w http.ResponseWriter, req *http.Request)
```

który po wywołaniu wywołuje metodę `database.list` z wartością odbiornika `db`. Zatem `db.list` jest funkcją, która implementuje zachowanie procedury obsługi, ale ponieważ nie ma żadnych metod, nie spełnia warunków interfejsu `http.Handler` i nie może być przekazywana bezpośrednio do `mux.Handle`.

Wyrażenie `http.HandlerFunc(db.list)` jest konwersją, a nie wywołaniem funkcji, ponieważ `http.HandlerFunc` jest typem. Posiada następującą definicję:

net/http

```
package http

type HandlerFunc func(w ResponseWriter, r *Request)

func (f HandlerFunc) ServeHTTP(w ResponseWriter, r *Request) {
    f(w, r)
}
```

HandlerFunc zawiera kilka niezwykłych cech mechanizmu interfejsu języka Go. Jest to typ funkcji, który ma metody i spełnia warunki interfejsu `http.Handler`. Zachowanie jego metody `ServeHTTP` polega na wywołaniu funkcji bazowej. Dlatego `HandlerFunc` jest adapterem, który pozwala wartości funkcji spełnić warunki interfejsu, gdzie funkcja i jedyna metoda interfejsu mają tę samą sygnaturę. W efekcie ta sztuczka pozwala pojedynczemu typowi, takiemu jak `database`, spełnić warunki interfejsu `http.Handler` na kilka różnych sposobów: raz poprzez jego metodę `list`, raz poprzez jego metodę `price` itd.

Ponieważ rejestrowanie procedury obsługi w ten sposób jest tak powszechne, `ServeMux` ma złożoną metodę o nazwie `HandleFunc`, która robi to za nas, więc możemy uprościć kod rejestracji procedury obsługi do tej postaci:

code/r07/http3a

```
mux.HandleFunc("/list", db.list)
mux.HandleFunc("/price", db.price)
```

Na podstawie powyższego kodu łatwo zrozumieć, w jaki sposób można by skonstruować program, w którym istnieją dwa różne serwery WWW, nasłuchujące na różnych portach, definiujące różne adresy URL i rozsyłające żądania do różnych procedur obsługi. Należałoby po prostu skonstruować kolejny `ServeMux` i wykonać, być może równoległe, kolejne wywołanie funkcji `ListenAndServe`. Jednak w większości programów jeden serwer WWW jest wystarczający. Ponadto typowe jest definiowanie procedur obsługi HTTP w wielu plikach aplikacji i uciążliwe byłoby, gdyby wszystkie one musiały zostać bezpośrednio zarejestrowane w instancji `ServeMux` tej aplikacji.

Tak więc dla wygody pakiet `net/http` zapewnia globalną instancję `ServeMux` o nazwie `Default` → `ServeMux` oraz funkcje poziomu pakietu o nazwach `http.Handle` i `http.HandleFunc`. Aby użyć `DefaultServeMux` jako głównej procedury obsługi serwera, nie musimy przekazywać jej do funkcji `ListenAndServe` — robi to `nil`.

Funkcję `main` serwera można wtedy uprościć do tej postaci:

code/r07/http4

```
func main() {
    db := database{"buty": 50, "skarpety": 5}
    http.HandleFunc("/list", db.list)
    http.HandleFunc("/price", db.price)
    log.Fatal(http.ListenAndServe("localhost:8000", nil))
}
```

Na koniec ważne przypomnienie. Jak wspomniano w podrozdziale 1.7, serwer WWW wywołuje każdą procedurę obsługi w nowej funkcji *goroutine*. Dlatego procedury obsługi muszą podejmować środki ostrożności, takie jak blokowanie podczas uzyskiwania dostępu do zmiennych, do których dostęp mogą uzyskiwać inne funkcje *goroutine*, w tym inne żądania do tej samej procedury obsługi. O współbieżności porozmawiamy w następnych dwóch rozdziałach.

Ćwiczenie 7.11. Dodaj kolejne procedury obsługi, aby klienci mogły tworzyć, czytać, aktualizować i usuwać wpisy bazy danych. Przykładowo: żądanie w postaci `/update?item=skarpety&price=6` zaktualizuje cenę przedmiotu w inwentarzu i zgłosi błąd, jeśli element nie istnieje lub jeśli cena jest nieprawidłowa. (Uwaga: ta zmiana wprowadza równoległe aktualizacje zmiennych).

Ćwiczenie 7.12. Zmień procedurę obsługi dla operacji `/list`, aby wyświetlała swoje dane wyjściowe w postaci tabeli HTML, a nie tekstu. Przydatny może być pakiet `html/template` (zob. podrozdział 4.6).

7.8. Interfejs error

Od początku tej książki używaliśmy wartości tajemniczego predeklarowanego typu `error`, nie wyjaśniając, czym on właściwie jest. W rzeczywistości to po prostu typ interfejsowy z pojedynczą metodą, która zwraca komunikat o błędzie:

```
type error interface {
    Error() string
}
```

Najprostszym sposobem utworzenia instancji `error` jest wywołanie funkcji `errors.New`, która zwraca nowy `error` dla danego komunikatu o błędzie. Cały pakiet `errors` ma tylko cztery linie:

```
package errors

func New(text string) error { return &errorString{text} }

type errorString struct { text string }

func (e *errorString) Error() string { return e.text }
```

Typem bazowym `errorString` jest struktura, a nie łańcuch znaków, aby chronić jego reprezentację od przypadkowych (lub zamierzonych) aktualizacji. A powodem, dla którego to typ wskaźnika `*errorString`, a nie sam `errorString` spełnia warunki interfejsu `error`, jest to, że każde wywołanie `New` alokuje odrębną instancję `error`, która nie jest równa żadnej innej. Nie chcielibyśmy, aby taki wyróżniający się błąd jak `io.EOF` był równy z innym, który akurat ma ten sam komunikat.

```
fmt.Println(errors.New("EOF") == errors.New("EOF")) // "false"
```

Wywołania `errors.New` są stosunkowo rzadkie, ponieważ istnieje wygodna funkcja opakowująca, `fmt.Errorf`, która wykonuje również formatowanie łańcucha znaków. Użyliśmy jej kilka razy w rozdziale 5.

```
package fmt

import "errors"

func Errorf(format string, args ...interface{}) error {
    return errors.New(Sprintf(format, args...))
}
```

Chociaż `*errorString` może być najprostszym typem interfejsu `error`, na pewno nie jest jedynym. Pakiet `syscall` zapewnia np. interfejs API niskopoziomowych wywołań systemowych języka Go. Na wielu platformach definiuje on typ liczbowy `Errno` spełniający warunki interfejsu `error`, a na platformach uniksowych metoda `Error` typu `Errno` przeprowadza wyszukiwanie w tabeli łańcuchów znaków, tak jak pokazano poniżej:

```
package syscall

type Errno uintptr // kody błędów systemu operacyjnego

var errors = [...]string{
    1: "niedozwolona operacja",           // EPERM
    2: "nie ma takiego pliku lub katalogu", // ENOENT
    3: "nie ma takiego procesu",          // ESRCH
    //...
}

func (e Errno) Error() string {
    if 0 <= int(e) && int(e) < len(errors) {
```

```

    return errors[e]
}
return fmt.Sprintf("errno %d", e)
}

```

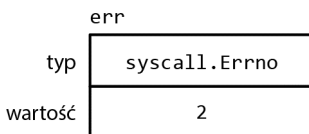
Poniższa instrukcja tworzy wartość interfejsu przechowującą wartość 2 typu Errno, oznaczającą stan ENOENT systemu POSIX:

```

var err error = syscall.Errno(2)
fmt.Println(err.Error()) // "nie ma takiego pliku lub katalogu"
fmt.Println(err)         // "nie ma takiego pliku lub katalogu"

```

Wartość err została przedstawiona graficznie na rysunku 7.6.

Rysunek 7.6. Wartość interfejsu przechowująca wartość całkowitą typu syscall.Errno

Errno jest efektywną reprezentacją błędów wywołań systemowych zaczerpniętą ze skończonego zbioru i spełnia warunki standardowego interfejsu error. Inne typy spełniające warunki tego interfejsu zobaczymy w podrozdziale 7.11.

7.9. Przykład: ewaluator wyrażeń

W tym podrozdziale zbudujemy ewaluator dla prostych wyrażeń arytmetycznych. Użyjemy interfejsu Expr do reprezentowania dowolnego wyrażenia w tym języku. Na razie ten interfejs nie potrzebuje żadnych metod, ale dodamy kilka później.

```

// Expr jest wyrażeniem arytmetycznym.
type Expr interface{}

```

Nasz język wyrażeń składa się z literalów zmiennoprzecinkowych, operatorów binarnych +, -, * oraz /, operatorów jednoargumentowych -x i +x, wywołań funkcji pow(x,y), sin(x) i sqrt(x), zmiennych takich jak x i pi oraz oczywiście nawiasów i standardowego pierwszeństwa operatorów. Wszystkie wartości są typami float64. Oto kilka przykładowych wyrażeń:

```

sqrt(A / pi)
pow(x, 3) + pow(y, 3)
(F - 32) * 5 / 9

```

Pięć poniższych typów konkretnych reprezentuje poszczególne rodzaje wyrażeń. Typ Var reprezentuje referencję do zmiennej. (Wkrótce zobaczymy, dlaczego jest wyeksportowany). Typ literal reprezentuje stałą zmiennoprzecinkową. Typy unary i binary reprezentują wyrażenia operatorów z jednym operandem lub dwoma, które mogą być dowolnym rodzajem Expr. Typ call reprezentuje wywołanie funkcji. Ograniczymy jej pole fn do pow, sin lub sqrt.

```
code/r07/eval
```

```

// Typ Var identyfikuje zmienną, np. x.
type Var string

// Typ literal jest stałą liczbową, np. 3.141.
type literal float64

```

```
// Typ unary reprezentuje wyrażenia operatora jednoargumentowego, np. -x.
type unary struct {
    op rune // możliwe wartości: '+', '-'
    x Expr
}

// Typ binary reprezentuje wyrażenie operatora binarnego, np. x+y.
type binary struct {
    op rune // możliwe wartości: '+', '-', '*', '/'
    x, y Expr
}

// Typ call reprezentuje wyrażenie wywołania funkcji, np. sin(x).
type call struct {
    fn string // możliwe wartości: "pow", "sin", "sqrt"
    args []Expr
}

Aby dokonać ewaluacji wyrażenia zawierającego zmienne, potrzebujemy środowiska (ang.
environment), które mapuje nazwy zmiennych na wartości:
type Env map[Var]float64
```

Będziemy również potrzebować każdego rodzaju wyrażenia do zdefiniowania metody `Eval`, która zwraca wartość wyrażenia w danym środowisku. Ponieważ każde wyrażenie musi zapewniać tę metodę, dodamy ją do interfejsu `Expr`. Ten pakiet eksportuje tylko typy `Expr`, `Env` i `Var`. Klienci mogą używać ewaluatora bez dostępu do pozostałych typów wyrażen.

```
type Expr interface {
    // Eval zwraca wartość tego wyrażenia Expr w środowisku env.
    Eval(env Env) float64
}
```

Konkretne metody `Eval` przedstawiono poniżej. Metoda dla typu `Var` wykonuje przeszukiwanie środowiska, co zwraca zero, jeśli zmienna nie jest zdefiniowana. Natomiast metoda dla typu `literal` po prostu zwraca wartość literału.

```
func (v Var) Eval(env Env) float64 {
    return env[v]
}

func (l literal) Eval(_ Env) float64 {
    return float64(l)
}
```

Metody `Eval` dla typów `unary` i `binary` rekurencyjnie ewaluują swoje operandy, a następnie stosują do nich operację `op`. Nie traktujemy dzielenia przez zero lub nieskończoność jako błędów, ponieważ te działania generują wynik, aczkolwiek nieokreślony. Wreszcie metoda dla typu `call` ewaluuje argumenty dla funkcji `pow`, `sin` lub `sqrt`, a następnie wywołuje odpowiednią funkcję z pakietu `math`.

```
func (u unary) Eval(env Env) float64 {
    switch u.op {
    case '+':
        return +u.x.Eval(env)
    case '-':
        return -u.x.Eval(env)
    }
    panic(fmt.Sprintf("nieobsługiwany operator jednoargumentowy: %q", u.op))
}
```



```

func (b binary) Eval(env Env) float64 {
    switch b.op {
    case '+':
        return b.x.Eval(env) + b.y.Eval(env)
    case '-':
        return b.x.Eval(env) - b.y.Eval(env)
    case '*':
        return b.x.Eval(env) * b.y.Eval(env)
    case '/':
        return b.x.Eval(env) / b.y.Eval(env)
    }
    panic(fmt.Sprintf("nieobsługiwany operator binarny: %q", b.op))
}

func (c call) Eval(env Env) float64 {
    switch c.fn {
    case "pow":
        return math.Pow(c.args[0].Eval(env), c.args[1].Eval(env))
    case "sin":
        return math.Sin(c.args[0].Eval(env))
    case "sqrt":
        return math.Sqrt(c.args[0].Eval(env))
    }
    panic(fmt.Sprintf("nieobsługiwane wywołanie funkcji: %s", c.fn))
}

```

Wykonanie niektórych z tych metod może się nie powieść. Wyrażenie `call` może mieć np. nieznaną funkcję lub niewłaściwą liczbę argumentów. Możliwe jest również skonstruowanie wyrażenia unary lub binary z nieprawidłowym operatorem, takim jak `!` lub `<` (choć wspomniana poniżej funkcja `Parse` nigdy tego nie zrobi). Te błędy powodują, że `Eval` uruchamia procedurę *panic*. Inne błędy, takie jak ewaluacja zmiennej `Var` nieobecnej w środowisku, powodują jedynie, że `Eval` zwraca niewłaściwy wynik. Wszystkie te błędy mogą być wykrywane poprzez sprawdzenie wyrażenia `Expr` przed jego ewaluacją. To będzie zadaniem metody `Check`, którą pokażemy wkrótce, ale najpierw przetestujemy metodę `Eval`.

Przedstawiona poniżej funkcja `TestEval` jest testem ewaluatora. Wykorzystuje pakiet `testing`, który omówimy w rozdziale 11., ale na razie wystarczy wiedzieć, że wywołanie funkcji `t.Errorf` zgłasza błąd. Funkcja wykonuje pętlę przez tablicę danych wejściowych, która definiuje trzy wyrażenia i inne środowisko dla każdego z nich. Pierwsze wyrażenie oblicza promień koła, mając dane jego pole powierzchni `A`, drugie oblicza sumę sześciątów dwóch zmiennych `x` i `y`, a trzecie przekształca temperaturę Fahrenheita `F` na stopnie Celsjusza.

```

func TestEval(t *testing.T) {
    tests := []struct {
        expr string
        env Env
        want string
    }{
        {"sqrt(A / pi)", Env{"A": 87616, "pi": math.Pi}, "167"},
        {"pow(x, 3) + pow(y, 3)", Env{"x": 12, "y": 1}, "1729"},
        {"pow(x, 3) + pow(y, 3)", Env{"x": 9, "y": 10}, "1729"},
        {"5 / 9 * (F - 32)", Env{"F": -40}, "-40"},
        {"5 / 9 * (F - 32)", Env{"F": 32}, "0"},
        {"5 / 9 * (F - 32)", Env{"F": 212}, "100"},
    }
    var prevExpr string
    for _, test := range tests {

```

```

// Wyświetla expr tylko wtedy, gdy się zmienia.
if test.expr != prevExpr {
    fmt.Printf("\n%s\n", test.expr)
    prevExpr = test.expr
}
expr, err := Parse(test.expr)
if err != nil {
    t.Error(err) // parsuje błąd
    continue
}
got := fmt.Sprintf("%.6g", expr.Eval(test.env))
fmt.Printf("\t%v => %s\n", test.env, got)
if got != test.want {
    t.Errorf("%s.Eval() in %s = %q, want %q\n",
        test.expr, test.env, got, test.want)
}
}
}

```

Dla każdego wpisu w tablicy ten test parsuje wyrażenie, ewaluuje je w danym środowisku i wyświetla wynik. Nie mamy miejsca, aby pokazać tu funkcję `Parse`, ale znajdziesz ją, jeśli pobierzesz ten pakiet za pomocą polecenia `go get`.

Polecenie `go test` (zob. podrozdział 11.1) uruchamia testy pakietu:

```
$ go test -v code/r07/eval
```

Flaga `-v` pozwala nam zobaczyć wyświetlone dane wyjściowe z testu, które są zazwyczaj ukryte dla udanego testu, takiego jak ten. Oto dane wyjściowe z instrukcji `fmt.Printf` tego testu:

```

sqrt(A / pi)
map[A:87616 pi:3.141592653589793] => 167

pow(x, 3) + pow(y, 3)
map[x:12 y:1] => 1729
map[x:9 y:10] => 1729

5 / 9 * (F - 32)
map[F:-40] => -40
map[F:32] => 0
map[F:212] => 100

```

Na szczęście do tej pory wszystkie dane wejściowe były poprawne składniowo, ale nasze szczęście może nie potrwać długo. Nawet w językach interpretowanych powszechne jest sprawdzanie składni pod kątem błędów **statycznych**, czyli takich, które można wykryć bez uruchamiania programu. Dzięki oddzieleniu kontroli statycznych od dynamicznych możemy wykrywać błędy wcześniej i wykonywać wiele kontroli tylko raz, a nie przy każdej ewaluacji wyrażenia.

Dodajmy do interfejsu `Expr` kolejną metodę. Metoda `Check` sprawdza błędy statyczne w drzewie składniowym wyrażenia. Jej parametr `vars` omówimy za chwilę.

```

type Expr interface {
    Eval(env Env) float64
    // Check zgłasza błędy w tym wyrażeniu Expr i dodaje do zbioru swoje wartości Var.
    Check(vars map[Var]bool) error
}

```

Konkretne metody `Check` przedstawiono poniżej. Ewaluacja typów `literal` i `Var` nie może się nie powieść, więc metody `Check` dla tych typów zwracają `nil`. Metody dla typów unary i binary najpierw sprawdzają, czy operator jest prawidłowy, a następnie rekurencyjnie sprawdzają operandy.

Podobnie metoda dla typu `call` — najpierw sprawdza, czy funkcja jest znana i ma właściwą liczbę argumentów, a następnie rekurencyjnie sprawdza każdy argument.

```
func (v Var) Check(vars map[Var]bool) error {
    vars[v] = true
    return nil
}

func (literal) Check(vars map[Var]bool) error {
    return nil
}

func (u unary) Check(vars map[Var]bool) error {
    if !strings.ContainsRune("+-", u.op) {
        return fmt.Errorf("nieoczekiwany operator jednoargumentowy %q", u.op)
    }
    return u.x.Check(vars)
}

func (b binary) Check(vars map[Var]bool) error {
    if !strings.ContainsRune("+-*/", b.op) {
        return fmt.Errorf("nieoczekiwany operator binarny %q", b.op)
    }
    if err := b.x.Check(vars); err != nil {
        return err
    }
    return b.y.Check(vars)
}

func (c call) Check(vars map[Var]bool) error {
    arity, ok := numParams[c.fn]
    if !ok {
        return fmt.Errorf("nieznana funkcja %q", c.fn)
    }
    if len(c.args) != arity {
        return fmt.Errorf("wywołanie %s ma argumentów %d, wymaga %d",
            c.fn, len(c.args), arity)
    }
    for _, arg := range c.args {
        if err := arg.Check(vars); err != nil {
            return err
        }
    }
    return nil
}

var numParams = map[string]int{"pow": 2, "sin": 1, "sqrt": 1}
```

Poniżej w dwóch grupach została przedstawiona lista wadliwych danych wejściowych i wywoływanych przez nie błędów. Funkcja `Parse` (niepokazana) zgłasza błędy składniowe, a funkcja `Check` zgłasza błędy semantyczne.

<code>x % 2</code>	nieoczekiwane <code>'%'</code>
<code>math.Pi</code>	nieoczekiwane <code>'.'</code>
<code>!true</code>	nieoczekiwane <code>!''</code>
<code>"hello"</code>	nieoczekiwane <code>'''</code>
<code>log(10)</code>	nieznana funkcja <code>"log"</code>
<code>sqrt(1, 2)</code>	wywołanie <code>sqrt</code> ma argumentów 2, wymaga 1

Argument metody `Check`, czyli zbiór wartości `Var`, gromadzi zbiór nazw zmiennych znalezionych w wyrażeniu. Aby ewaluacja się powiodła, każda z tych zmiennych musi być obecna w danym środowisku. Ten zbiór jest logicznie **wynikiem** wywołania `Check`, ponieważ jednak ta metoda jest rekurencyjna, wygodniej jest dla niej zapełniać zbiór przekazywany jako parametr. W początkowym wywołaniu klient musi dostarczyć pusty zbiór.

W podrozdziale 3.2 rysowaliśmy wykres funkcji $f(x,y)$, który był definiowany w czasie kompilacji. Ponieważ możemy teraz parsować, sprawdzać i ewaluować wyrażenia w łańcuchach znaków, możemy zbudować aplikację internetową, która w trakcie działania otrzymuje od klienta wyrażenie i rysuje wykres powierzchniowy danej funkcji. Możemy użyć zbioru `vars`, żeby sprawdzić, czy wyrażenie jest funkcją tylko dwóch zmiennych: x i y — w rzeczywistości trzech, ponieważ dla wygody zapewnimy promień r . Użyjemy też metody `Check` do odrzucania niepoprawnych składniowo wyrażen przed rozpoczęciem ewaluacji, aby nie powtarzać tych kontroli podczas 40 000 ewaluacji (100×100 komórek, każda z czterema rogami) poniższej funkcji.

Te etapy parsowania i sprawdzania łączy w sobie funkcja `parseAndCheck`:

`code/r07/surface`

```
import "code/r07/eval"

func parseAndCheck(s string) (eval.Expr, error) {
    if s == "" {
        return nil, fmt.Errorf("puste wyrażenie")
    }
    expr, err := eval.Parse(s)
    if err != nil {
        return nil, err
    }
    vars := make(map[eval.Var]bool)
    if err := expr.Check(vars); err != nil {
        return nil, err
    }
    for v := range vars {
        if v != "x" && v != "y" && v != "r" {
            return nil, fmt.Errorf("niezdefiniowana zmienna: %s", v)
        }
    }
    return expr, nil
}
```

Aby ta aplikacja stała się aplikacją internetową, potrzebujemy tylko poniższej funkcji `plot`, która ma znajomą sygnaturę funkcji `http.HandlerFunc`.

```
func plot(w http.ResponseWriter, r *http.Request) {
    r.ParseForm()
    expr, err := parseAndCheck(r.Form.Get("expr"))
    if err != nil {
        http.Error(w, "nieprawidłowe wyrażenie: "+err.Error(), http.StatusBadRequest)
        return
    }
    w.Header().Set("Content-Type", "image/svg+xml")
    surface(w, func(x, y float64) float64 {
        r := math.Hypot(x, y) // odległość od punktu (0,0)
        return expr.Eval(eval.Env{"x": x, "y": y, "r": r})
    })
}
```

Funkcja `plot` parsuje i sprawdza wyrażenie określone w żądaniu HTTP, i używa go do utworzenia anonimowej funkcji o dwóch zmiennych. Ta anonimowa funkcja ma taką samą sygnaturę jak sztywno ustalona funkcja `f` z oryginalnego programu drukowania wykresu powierzchniowego, ale ewaluje wyrażenie dostarczane przez użytkownika. Środowisko definiuje `x`, `y` oraz promień `r`. Na koniec funkcja `plot` wywołuje funkcję `surface`, która jest po prostu funkcją `main` z programu `code/r03/surface`, zmodyfikowaną, by przyjmować jako parametry funkcję drukowania wykresu oraz dane wyjściowe z `io.Writer`, zamiast używać sztywno ustalonej funkcji `f` i `os.Stdout`. Na rysunku 7.7 przedstawiono trzy wykresy powierzchniowe wygenerowane przez ten program.

Ćwiczenie 7.13. Dodaj do typu `Expr` metodę `String`, aby w ładny sposób formatować drzewo składniowe. Sprawdź, czy wyniki po ponownym parsowaniu dają równoważne drzewo.

Ćwiczenie 7.14. Zdefiniuj nowy typ konkretny, który spełnia warunki interfejsu `Expr` i zapewnia nową operację, taką jak obliczanie minimalnej wartości swoich operandów. Ponieważ funkcja `Parse` nie tworzy instancji tego nowego typu, aby go użyć, trzeba będzie zbudować drzewo składniowe bezpośrednio (lub rozszerzyć parser).

Ćwiczenie 7.15. Napisz program, który odczytuje pojedyncze wyrażenie ze standardowego strumienia wejściowego, prosi użytkownika o podanie wartości dla dowolnych zmiennych, a następnie ewaluje to wyrażenie w powstałym środowisku. Obsłuż elegancko wszystkie błędy.

Ćwiczenie 7.16. Napisz internetową aplikację kalkulatora.

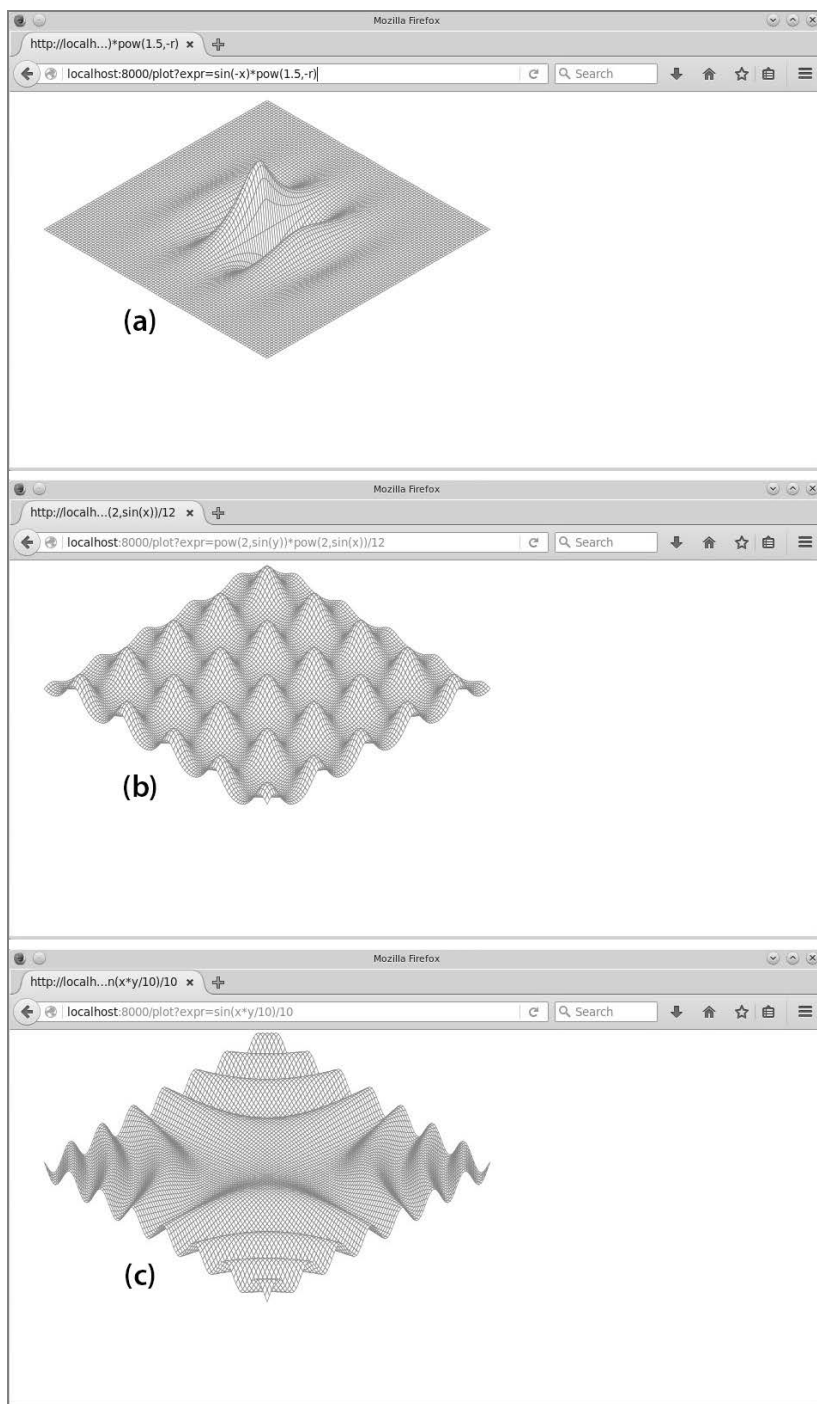
7.10. Asercje typów

Asercja typu (ang. *type assertion*) jest operacją stosowaną do wartości interfejsu. Składniowo wygląda to jak `x.(T)`, gdzie `x` jest wyrażeniem typu interfejsu, a `T` jest typem (zwanym typem zakładanym). Asercja typu sprawdza, czy dynamiczny typ jej operandu jest zgodny z typem zakładanym.

Istnieją dwie możliwości. Po pierwsze, jeśli zakładany typ `T` jest typem konkretnym, asercja typu sprawdza, czy dynamiczny typ wyrażenia `x` jest **identyczny** z `T`. Jeżeli to sprawdzenie zakończy się pomyślnie, wynikiem asercji typu jest dynamiczna wartość wyrażenia `x`, której typem jest oczywiście `T`. Innymi słowy: asercja typu do typu konkretnego wyodrębnia konkretną wartość ze swojego operandu. Jeśli sprawdzenie się nie powiedzie, operacja uruchamia procedurę *panic*. Oto przykład:

```
var w io.Writer
w = os.Stdout
f := w.(*os.File)      // powodzenie: f == os.Stdout
c := w.(*bytes.Buffer) // panic: interfejs przechowuje typ *os.File, a nie *bytes.Buffer
```

W drugim przypadku, jeśli zakładanym typem `T` jest typ interfejsowy, asercja typu sprawdza, czy dynamiczny typ wyrażenia `x` **spełnia** warunki typu `T`. Jeżeli kontrola zakończy się powodzeniem, wartość dynamiczna nie jest wyodrębniana. Wynikiem jest nadal wartość interfejsu z tymi samymi komponentami typu i wartości, ale wynik posiada typ interfejsowy `T`. Innymi słowy: asercja typu do typu interfejsowego zmienia typ wyrażenia, udostępniając inny (i zwykle większy) zestaw metod, ale zachowuje wewnątrz wartości interfejsu komponenty, którymi są dynamiczny typ i dynamiczna wartość.

Rysunek 7.7. Wykresy powierzchniowe trzech funkcji: (a) $\sin(-x) \cdot \text{pow}(1.5, -r)$, (b) $\text{pow}(2, \sin(y)) \cdot \text{pow}(2, \sin(x))/12$, (c) $\sin(x \cdot y/10)/10$

Po pierwszej, poniższej asercji typu zarówno `w`, jak i `rw` przechowują `os.Stdout`, więc każda ma typ dynamiczny `*os.File`, ale zmienna w typu `*io.Writer` udostępnia tylko metodę `Write` danego pliku, podczas gdy `rw` udostępnia również jego metodę `Read`.

```
var w io.Writer
w = os.Stdout
rw := w.(io.ReadWriter) // powodzenie: *os.File ma obie metody: Read i Write

w = new(ByteCounter)
rw = w.(io.ReadWriter) // panic: *ByteCounter nie ma metody Read
```

Bez względu na to, jaki był typ zakładany, asercja typu nie powiedzie się, jeśli operandem jest wartość `nil` interfejsu. Asercja typu do mniej restrykcyjnego typu interfejsowego (takiego z mniejszą liczbą metod) jest rzadko potrzebna, ponieważ zachowuje się jak przypisanie, z wyjątkiem przypadku `nil`.

```
w = rw // io.ReadWriter jest przypisywalny do io.Writer
w = rw.(io.Writer) // nie powiedzie się tylko, jeśli rw == nil
```

Często nie jesteśmy pewni dynamicznego typu wartości interfejsu i chcielibyśmy sprawdzić, czy to jest jakiś szczególny typ. Jeśli asercja typu pojawia się w przypisaniu, w którym oczekiwane są dwa wyniki (tak jak w poniższych deklaracjach), operacja nie wywołuje paniki w przypadku niepowodzenia, ale zamiast tego zwraca dodatkowy drugi wynik, czyli wartość logiczną wskazującą powodzenie:

```
var w io.Writer = os.Stdout
f, ok := w.(*os.File) // powodzenie: ok, f == os.Stdout
b, ok := w.(*bytes.Buffer) // niepowodzenie: !ok, b == nil
```

Ten drugi wynik jest tradycyjnie przypisywany do zmiennej o nazwie `ok`. Jeśli operacja się nie powiedzie, `ok` jest fałszem, a pierwszy wynik jest równy wartości zerowej zakładanego typu, którą w tym przykładzie jest `*bytes.Buffer` z wartością `nil`.

Wynik jest często od razu wykorzystywany do zdecydowania, co robić dalej. Rozszerzona forma instrukcji `if` pozwala zapisać to dość zwięźle:

```
if f, ok := w.(*os.File); ok {
    //...użycie f...
}
```

Jeśli operand asercji typu jest zmienną, to zamiast wymyślonej kolejnej nazwy dla nowej zmiennej lokalnej można czasem zobaczyć ponownie wykorzystaną pierwotną nazwę przesłaniającą oryginał, np.:

```
if w, ok := w.(*os.File); ok {
    //...użycie w...
}
```

7.11. Rozróżnianie błędów za pomocą asercji typów

Rozważmy zestaw błędów zwracanych przez operacje plików w pakiecie `os`. Operacje we-wy mogą się nie powieść z wielu różnych powodów, ale trzy rodzaje awarii często muszą być obsługiwane oddzielnie: plik już istnieje (dla operacji tworzenia), nie znaleziono pliku (dla operacji odczytu) oraz odmowa dostępu. Pakiet `os` zapewnia te trzy funkcje pomocnicze do klasyfikowania błędu sygnalizowanego przez daną wartość `error`:

```
package os

func IsExist(err error) bool
func IsNotExist(err error) bool
func IsPermission(err error) bool
```

Naiwna implementacja jednego z tych predykatów może sprawdzać, czy komunikat o błędzie zawiera określony podłańcuch znaków:

```
func IsNotExist(err error) bool {
    // UWAGA: to nie jest solidne rozwiązanie!
    return strings.Contains(err.Error(), "plik nie istnieje")
}
```

Ponieważ jednak logika wykorzystywana do obsługi błędów we-wy może się różnić w zależności od platformy, podejście to nie jest solidne i ta sama awaria może być raportowana za pomocą wielu różnych komunikatów błędów. Sprawdzanie podłańcuchów komunikatów o błędach może być przydatne podczas testowania, które ma na celu upewnienie się, że funkcje zawodzą w oczekiwany sposób, ale jest nieodpowiednie dla kodu działającego w środowisku produkcyjnym.

Bardziej niezawodnym podejściem jest reprezentowanie ustrukturyzowanych wartości błędów za pomocą dedykowanego typu. Pakiet `os` definiuje typ o nazwie `PathError`, służący do opisywania awarii z udziałem operacji na ścieżce pliku, takich jak `Open` lub `Delete`. Definiuje też wariant o nazwie `LinkError`, opisujący awarie operacji z udziałem dwóch ścieżek plików, takie jak `Symlink` i `Rename`. Oto typ `os.PathError`:

```
package os

// Typ PathError rejestruje błąd oraz operację i ścieżkę pliku, które go wywołały.
type PathError struct {
    Op string
    Path string
    Err error
}

func (e *PathError) Error() string {
    return e.Op + " " + e.Path + ": " + e.Err.Error()
}
```

Większość klientów jest nieświadoma typu `PathError` i radzi sobie ze wszystkimi błędami w jednolity sposób, wywołując swoje metody `Error`. Chociaż metoda `Error` typu `PathError` formuje komunikat, po prostu konkatenując pola, struktura `PathError` zachowuje bazowe komponenty błędu. Klienci wymagające odróżniania jednego rodzaju awarii od innego mogą użyć asercji typu do wykrywania określonego rodzaju błędu. Taki określony rodzaj błędu zapewnia więcej szczegółów niż prosty łańcuch znaków.

```
, err := os.Open("/plik/nie/istnieje")
fmt.Println(err) // "open /plik/nie/istnieje: nie ma takiego pliku lub katalogu"
fmt.Printf("%#v\n", err)
// Output:
// &os.PathError{Op:"open", Path:"/plik/nie/istnieje", Err:0x2}
```

Oto, jak działają te trzy funkcje pomocnicze. Przykładowo: pokazana poniżej funkcja `IsNotExist` raportuje, czy błąd jest równy `syscall.ENOENT` (zob. podrozdział 7.8), czy szczególnemu błędowi `os.ErrNotExist` (zob. `io.EOF` w punkcie 5.4.2), albo czy jest typem `*PathError`, którego błędem jest jeden z tych dwóch.


```
import (
    "errors"
    "syscall"
)

var ErrNotExist = errors.New("plik nie istnieje")

// IsNotExist zwraca wartość logiczną wskazującą, czy błąd jest znany,
// aby zgłosić, że plik lub katalog nie istnieją. Jej warunki są spełniane
// przez ErrNotExist oraz przez niektóre błędy wywołań systemowych.
func IsNotExist(err error) bool {
    if pe, ok := err.(*PathError); ok {
        err = pe.Err
    }
    return err == syscall.ENOENT || err == ErrNotExist
}
```

A tutaj ta funkcja w akcji:

```
, err := os.Open("/plik/nie/istnieje")
fmt.Println(os.IsNotExist(err)) // "true"
```

Oczywiście struktura `PathError` zostaje utracona, jeśli komunikat o błędzie zostanie połączony w większy łańcuch znaków, np. poprzez wywołanie funkcji `fmt.Errorf`. Rozróżnianie błędów musi być przeprowadzane natychmiast po nieudanej operacji, zanim błąd zostanie propagowany do podmiotu wywołującego.

7.12. Kwerendowanie zachowań za pomocą interfejsowych asercji typów

Poniższa logika jest podobna do części serwera WWW `net/http` odpowiedzialnego za wypisywanie pól nagłówka HTTP takich jak `"Content-type: text/html"`. Zmienna w typie `io.Writer` reprezentuje odpowiedź HTTP. Zapisywane w niej bajty są ostatecznie wysłane do czyjejś przeglądarki internetowej.

```
func writeHeader(w io.Writer, contentType string) error {
    if _, err := w.Write([]byte("Content-Type: ")); err != nil {
        return err
    }
    if _, err := w.Write([]byte(contentType)); err != nil {
        return err
    }
    //...
}
```

Ponieważ metoda `Write` wymaga wycinka bajtów, a wartość, którą chcemy zapisać, to łańcuch znaków, wymagana jest konwersja `[]byte(...)`. Ta konwersja alokuje pamięć i tworzy kopię, ale kopia jest wyrzucana niemal natychmiast po utworzeniu. Udajmy, że jest to główny element serwera WWW, a nasze profilowanie wykazało, że ta alokacja pamięci go spowalnia. Czy możemy w tym przypadku uniknąć alokowania pamięci?

Interfejs `io.Writer` wskazuje nam tylko jeden fakt na temat typu konkretnego przechowywanego przez zmienną `w`: można zapisywać w nim bajty. Jeśli zajrzemy za kuliszy pakietu `net/http`, zobaczymy, że dynamiczny typ przechowywany w tym programie przez `w` ma również metodę `WriteString`, która umożliwia efektywne zapisywanie w nim łańcuchów znaków, co pozwala uniknąć konieczności alokowania tymczasowej kopii. (Może to wyglądać na strzał w ciemno, ale wiele ważnych typów

spełniających warunki interfejsu `io.Writer` również ma metodę `WriteString`, a należą do nich m.in.: `*bytes.Buffer`, `*os.File` i `*bufio.Writer`).

Nie możemy zakładać, że dowolna zmienna w typie `io.Writer` ma również metodę `WriteString`. Ale możemy zdefiniować nową instancję, która ma właśnie tę metodę, i użyć asercji typu w celu sprawdzenia, czy dynamiczny typ zmiennej w spełnia warunki tego nowego interfejsu.

```
// writeString zapisuje s w zmiennej w.
// Jeśli w ma metodę WriteString, jest ona wywoływana zamiast w.Write.
func writeString(w io.Writer, s string) (n int, err error) {
    type stringWriter interface {
        WriteString(string) (n int, err error)
    }
    if sw, ok := w.(stringWriter); ok {
        return sw.WriteString(s) // unikanie tworzenia kopii
    }
    return w.Write([]byte(s)) // alokowanie tymczasowej kopii
}

func writeHeader(w io.Writer, contentType string) error {
    if _, err := writeString(w, "Content-Type: "); err != nil {
        return err
    }
    if _, err := writeString(w, contentType); err != nil {
        return err
    }
    //...
}
```

Aby uniknąć powtarzania się, przenieśliśmy to sprawdzanie do funkcji narzędziowej `writeString`, ale jest ona tak bardzo przydatna, że standardowa biblioteka zapewnia ją jako `io.WriteString`. Jest to rekomendowany sposób zapisywania łańcucha znaków do `io.Writer`.

W tym przypadku ciekawe jest to, że nie ma standardowego interfejsu, który definiowałby metodę `WriteString` i określał jej wymagane zachowanie. Ponadto kwestia spełniania przez konkretny typ warunków interfejsu `stringWriter` zależy wyłącznie od jego metod, a nie od jakiegokolwiek relacji między nim a typem interfejsowym. Oznacza to, że zastosowana w powyższym przykładzie technika opiera się na założeniu, że **jeśli** typ spełnia warunki poniższego interfejsu, **wtedy** `WriteString(s)` musi mieć taki sam efekt co `Write([]byte(s))`.

```
interface {
    io.Writer
    WriteString(s string) (n int, err error)
}
```

Chociaż `io.WriteString` dokumentuje swoje założenie, prawdopodobnie niewiele wywołujących ją funkcji dokumentuje, że również przyjmuje to samo założenie. Definiowanie metody określonego typu jest przyjmowane jako dorozumiane wyrażenie zgody na konkretny kontrakt behawioralny. Początkujący programiści języka Go, zwłaszcza ci z doświadczeniem w silnie typowanych językach, mogą uznać ten brak wyraźnej intencji za niepokojący, ale nieczęsto jest to problemem w praktyce. Z wyjątkiem pustego interfejsu `interface{}`, warunki typów interfejsowych są rzadko spełniane w wyniku przypadkowego zbiegu okoliczności.

Powyższa funkcja `writeString` używa asercji typu do sprawdzenia, czy wartość ogólnego typu interfejsowego spełnia również warunki bardziej szczegółowego typu interfejsowego, i jeśli tak jest, używa zachowań tego bardziej szczegółowego interfejsu. Z tej techniki można zrobić dobry użytek

bez względu na to, czy kwerendowany interfejs jest standardowy, jak `io.ReadWriter`, czy zdefiniowany przez użytkownika, jak `stringWriter`.

Chodzi również o to, w jaki sposób funkcja `fmt.Fprintf` odróżnia wartości spełniające warunki interfejsu `error` lub `fmt.Stringer` od wszystkich pozostałych wartości. W ramach funkcji `fmt.Fprintf` wykonywana jest czynność konwertująca pojedynczy operand na łańcuch znaków, która wygląda mniej więcej tak:

```
package fmt

func formatOneValue(x interface{}) string {
    if err, ok := x.(error); ok {
        return err.Error()
    }
    if str, ok := x.(Stringer); ok {
        return str.String()
    }
    //...wszystkie pozostałe typy...
}
```

Jeśli `x` spełnia warunki jednego z tych dwóch interfejsów, określa to sposób formatowania wartości. Jeśli nie, domyślny przypadek obsługuje wszystkie pozostałe typy mniej lub bardziej jednolicie za pomocą refleksji. Zobaczymy, jak to działa, w rozdziale 12.

Ponownie przyjęte jest założenie, że każdy typ z metodą `String` spełnia warunek behawioralnego kontraktu interfejsu `fmt.Stringer`, jakim jest zwracanie łańcucha znaków odpowiedniego do wyświetlania.

7.13. Przełączniki typów

Interfejsy są używane w dwóch różnych stylach. W pierwszym stylu, którego przykładami są: `io.Reader`, `io.Writer`, `fmt.Stringer`, `sort.Interface`, `http.Handler` i `error`, metody interfejsów wyrażają podobieństwa typów konkretnych, spełniających warunki danego interfejsu, ale ukrywają szczegóły reprezentacji i wewnętrzne operacje tych typów konkretnych. Nacisk kładzie się na metody, a nie na typy konkretne.

Drugi styl wykorzystuje zdolność wartości interfejsu do przechowywania wartości różnych typów konkretnych i traktuje interfejs jako **unię** tych typów. Asercje typów są wykorzystywane do rozróżniania tych typów dynamicznie i traktowania każdego przypadku odmiennie. W tym stylu nacisk kładzie się na typy konkretne, które spełniają warunki danego interfejsu, a nie na metody tego interfejsu (jeśli w rzeczywistości w ogóle ma jakieś), i nie ma ukrywania informacji. Używane w ten sposób interfejsy opiszemy jako **unie rozróżnialne** (ang. *discriminated unions*).

Jeśli jesteś zaznajomiony z programowaniem obiektowym, możesz rozpoznać te dwa style jako **polimorfizm podtypowy** i **polimorfizm *ad hoc***, ale nie musisz zapamiętywać tych pojęć. W pozostałej części tego rozdziału będziemy prezentować przykłady drugiego stylu.

Interfejs API języka Go do kwerendowania bazy danych SQL, tak jak interfejsy innych języków, pozwala precyzyjnie oddzielić stałą część zapytania od części zmiennych. Przykładowy klient może wyglądać tak:

```
import "database/sql"

func listTracks(db sql.DB, artist string, minYear, maxYear int) {
    result, err := db.Exec(
```

```

        "SELECT * FROM tracks WHERE artist = ? AND ? <= year AND year <= ?",
        artist, minYear, maxYear)
    //...
}

```

Metoda `Exec` zastępuje w łańcuchu zapytania każdy znak `'?'` literałem SQL oznaczającym odpowiednią wartość argumentu, która może być wartością logiczną, liczbą, łańcuchem znaków lub wartością `nil`. Konstruowanie zapytań w ten sposób pomaga uniknąć ataków wstrzykiwania SQL, w których atakujący przejmując kontrolę nad zapytaniem, wykorzystując niewłaściwe cytowanie danych wejściowych. W ramach metody `Exec` moglibyśmy znaleźć funkcję taką jak poniższa, która konwertuje każdą wartość argumentu na notację w postaci literału SQL.

```

func sqlQuote(x interface{}) string {
    if x == nil {
        return "NULL"
    } else if _, ok := x.(int); ok {
        return fmt.Sprintf("%d", x)
    } else if _, ok := x.(uint); ok {
        return fmt.Sprintf("%d", x)
    } else if b, ok := x.(bool); ok {
        if b {
            return "TRUE"
        }
        return "FALSE"
    } else if s, ok := x.(string); ok {
        return sqlQuoteString(s) // (niepokazane)
    } else {
        panic(fmt.Sprintf("nieoczekiwany typ %T: %v", x, x))
    }
}

```

Instrukcja przełącznika (`switch`) upraszcza łańcuch `if-else`, który wykonuje serię testów porównań wartości. Analogiczna instrukcja **przełącznika typów** upraszcza łańcuch `if-else` asercji typów.

W najprostszej formie przełącznik typów wygląda jak zwykła instrukcja `switch`, w której operandem jest `x.(type)` — jest to dosłownie słowo kluczowe `type` — a każdy przypadek (`case`) ma jeden typ lub kilka typów. Przełącznik typów umożliwia tworzenie wielokrotnego wyboru na podstawie dynamicznego typu wartości interfejsu. Przypadek `nil` zostaje dopasowany, jeśli `x == nil`, a przypadek `default` zostaje dopasowany, jeśli nie pasuje żaden inny. Przełącznik typów dla funkcji `sqlQuote` miałby następujące przypadki:

```

switch x.(type) {
case nil:           //...
case int, uint:     //...
case bool:          //...
case string:        //...
default:            //...
}

```

Podobnie jak w zwykłej instrukcji przełącznika (zob. podrozdział 1.8), przypadki są rozpatrywane w kolejności, a gdy zostanie znalezione dopasowanie, wykonywane jest ciało danego przypadku. Porządek przypadków staje się istotny, gdy jeden typ przypadku lub kilka typów przypadku to interfejsy, ponieważ wtedy istnieje możliwość dopasowania dwóch przypadków. Pozycja przypadku `default` w stosunku do pozostałych jest nieistotna. Nie jest dozwolone wykonywanie wszystkich przypadków po kolei (`fall through`).

Należy zwrócić uwagę, że w pierwotnej funkcji logika dla przypadków `bool` i `string` wymaga dostępu do wartości wyodrębnianej przez asercję typu. Ponieważ jest to typowe, instrukcja przełączania typów ma rozszerzoną formę, która wiąże wyodrębnioną wartość z nową zmienną w obrębie każdego przypadku:

```
switch x := x.(type) { /* ... */ }
```

Tutaj również nazwaliśmy nowe zmienne `x`. Podobnie jak w przypadku asercji typów, ponowne wykorzystywanie nazw zmiennych jest powszechne. Tak jak instrukcja `switch`, przełącznik typów domyślnie tworzy blok leksykalny, więc deklaracja nowej zmiennej o nazwie `x` nie koliduje ze zmienną `x` w bloku zewnętrznym. Każda instrukcja `case` również domyślnie tworzy osobny blok leksykalny.

Przepisanie funkcji `sqlQuote` tak, aby wykorzystywała rozszerzoną formę przełącznika typów, sprawia, że staje się ona znacznie jaśniejsza:

```
func sqlQuote(x interface{}) string {
    switch x := x.(type) {
    case nil:
        return "NULL"
    case int, uint:
        return fmt.Sprintf("%d", x) // x ma tutaj typ interface{}
    case bool:
        if x {
            return "TRUE"
        }
        return "FALSE"
    case string:
        return sqlQuoteString(x) // (niepokazane)
    default:
        panic(fmt.Sprintf("nieoczekiwany typ %T: %v", x, x))
    }
}
```

W tej wersji w obrębie bloku każdego przypadku dla pojedynczego typu zmienna `x` ma ten sam typ co przypadek. Zmienna `x` ma np. typ `bool` w obrębie przypadku `bool`, a typ `string` w obrębie przypadku `string`. We wszystkich pozostałych przypadkach `x` ma (interfejsowy) typ operandu instrukcji `switch`, którym w tym przykładzie jest `interface{}`. Gdy ta sama akcja jest wymagana dla kilku przypadków, tak jak dla `int` i `uint`, przełącznik typów ułatwia ich połączenie.

Chociaż `sqlQuote` przyjmuje argument dowolnego typu, funkcja ta może być wykonana do końca tylko wtedy, kiedy typ argumentu odpowiada jednemu z przypadków umieszczonych w przełączniku typów. W przeciwnym razie uruchamiana jest procedura *panic* z komunikatem „nieoczekiwany typ”. Chociaż typem zmiennej `x` jest `interface{}`, traktujemy ją jako **unię rozróżnialną** typów `int`, `uint`, `bool`, `string` i `nil`.

7.14. Przykład: dekodowanie XML oparte na tokenach

W podrozdziale 4.5 pokazaliśmy, jak dekodować dokumenty JSON na struktury danych języka Go za pomocą funkcji `Marshal` i `Unmarshal` z pakietu `encoding/json`. Pakiet `encoding/xml` zapewnia podobny interfejs API. To podejście jest wygodne, gdy chcemy zbudować reprezentację drzewa dokumentu, ale w wielu programach jest ono zbędne. Ten pakiet zapewnia również interfejs API niskiego poziomu **oparty na tokenach**, przeznaczony do dekodowania dokumentów XML.

W stylu opartym na tokenach parser konsumuje dane wejściowe i wytwarza strumień tokenów, głównie czterech rodzajów (`StartElement`, `EndElement`, `CharData` i `Comment`), z których każdy jest typem konkretnym w pakiecie `encoding/xml`. Każde wywołanie `(*xml).Decoder().Token` zwraca token.

Istotne części tego interfejsu API zostały pokazane poniżej:

encoding/xml

```
package xml

type Name struct {
    Local string // np. "Tytuł" lub "id"
}

type Attr struct { // np. name="wartość"
    Name Name
    Value string
}

// Typ Token obejmuje typy: StartElement, EndElement, CharData
// i Comment oraz kilka innych osobliwych typów (niepokazanych).
type Token interface{}
type StartElement struct { // np. <name>
    Name Name
    Attr []Attr
}
type EndElement struct { Name Name } // np. </name>
type CharData []byte // np. <p>CharData</p>
type Comment []byte // np. <!-- Comment -->

type Decoder struct{ /* ... */ }

func NewDecoder(io.Reader) *Decoder
func (*Decoder) Token() (Token, error) // zwraca następny Token w sekwencji
```

Interfejs `Token`, który nie ma metod, jest również przykładem unii rozróżnialnej. Celem tradycyjnego interfejsu, takiego jak `io.Reader`, jest ukrycie szczegółów dotyczących typów konkretnych spełniających jego warunki, aby można było tworzyć nowe implementacje. Każdy typ konkretny jest traktowany jednakowo. Natomiast zestaw typów konkretnych spełniających warunki unii rozróżnialnej jest z założenia ustalony i jest udostępniany, a nie ukryty. Typy unii rozróżnialnej mają niewiele metod. Operujące na nich funkcje są za pomocą przełącznika typów wyrażane jako zestaw przypadków, z różną logiką w każdym przypadku.

Poniższy program `xmlselect` wyodrębnia i wyświetla tekst znajdujący się pomiędzy określonymi elementami w drzewie dokumentu XML. Jeśli skorzystamy z powyższego interfejsu API, ten program może wykonać swoje zadanie w pojedynczym przejściu przez dane wejściowe w ogóle bez konieczności materializowania drzewa.

code/r07/xmlselect

```
// Xmlselect wyświetla tekst wybranych elementów dokumentu XML.
package main

import (
    "encoding/xml"
    "fmt"
    "io"
    "os"
    "strings"
)
```

```

func main() {
    dec := xml.NewDecoder(os.Stdin)
    var stack []string // stos nazw elementów
    for {
        tok, err := dec.Token()
        if err == io.EOF {
            break
        } else if err != nil {
            fmt.Fprintf(os.Stderr, "xmlselect: %v\n", err)
            os.Exit(1)
        }
        switch tok := tok.(type) {
        case xml.StartElement:
            stack = append(stack, tok.Name.Local) // umieszczenie na stosie
        case xml.EndElement:
            stack = stack[:len(stack)-1] // zdjęcie ze stosu
        case xml.CharData:
            if containsAll(stack, os.Args[1:]) {
                fmt.Printf("%s: %s\n", strings.Join(stack, " "), tok)
            }
        }
    }
}

// containsAll raportuje, czy x zawiera elementy y w kolejności.
func containsAll(x, y []string) bool {
    for len(y) <= len(x) {
        if len(y) == 0 {
            return true
        }
        if x[0] == y[0] {
            y = y[1:]
        }
        x = x[1:]
    }
    return false
}

```

Za każdym razem, gdy pętla w funkcji `main` napotka token `StartElement`, umieszcza nazwę danego elementu na stosie, a dla każdego tokena `EndElement` zdejmuję nazwę ze stosu. Interfejs API gwarantuje, że kolejność tokenów `StartElement` i `EndElement` zostanie prawidłowo dopasowana nawet w niepoprawnym składniowo dokumencie XML. Tokeny `Comment` są ignorowane. Gdy program `xmlselect` napotyka token `CharData`, wyświetla tekst tylko wtedy, gdy stos zawiera w kolejności wszystkie elementy nazwane przez argumenty wiersza poleceń.

Poniższe polecenie wyświetla teksty wszystkich elementów `h2` pojawiających się pod dwoma poziomami elementów `div`. Jego dane wejściowe to specyfikacja XML, która sama jest dokumentem XML.

```

$ go build code/r01/fetch
$ ./fetch http://www.w3.org/TR/2006/REC-xml11-20060816 | ./xmlselect div div h2
html body div div h2: 1 Introduction
html body div div h2: 2 Documents
html body div div h2: 3 Logical Structures
html body div div h2: 4 Physical Structures
html body div div h2: 5 Conformance
html body div div h2: 6 Notation
html body div div h2: A References
html body div div h2: B Definitions for Character Normalization
...

```

Ćwiczenie 7.17. Rozszerz program `xmlselect` w taki sposób, żeby elementy można było wybierać nie tylko według nazwy, ale również według ich atrybutów, tak jak w CSS, aby np. element `<div id="Page" class="wide">` można było wybrać poprzez dopasowanie zarówno atrybutu `id` lub `class`, jak i jego nazwy.

Ćwiczenie 7.18. Używając interfejsu dekodera API opartego na tokenach, napisz program, który odczyta dowolny dokument XML i zbuduje reprezentujące go drzewo węzłów generycznych. Istnieją dwa rodzaje węzłów: węzły `CharData` reprezentują tekstowe łańcuchy znaków, a węzły `Element` reprezentują nazwane elementy i ich atrybuty. Każdy węzeł `Element` ma wycinek węzłów potomnych.

```
Pomocna może się okazać następująca deklaracja.
import "encoding/xml"
```

```
type Node interface{} // CharData lub *Element

type CharData string

type Element struct {
    Type      xml.Name
    Attr      []xml.Attr
    Children  []Node
}
```

7.15. Kilka porad

Przy projektowaniu nowego pakietu początkujący programiści Go często zaczynają od utworzenia zestawu interfejsów, a dopiero później definiują typy konkretne, które spełniają ich warunki. Takie podejście prowadzi do powstawania wielu interfejsów, z których każdy ma tylko jedną implementację. Nie rób tak. Takie interfejsy są niepotrzebnymi abstrakcjami. Mają też swoje koszty w czasie wykonywania programu. Wykorzystując mechanizm eksportu (zob. podrozdział 6.6), można ograniczyć, które metody typu lub pola struktury są widoczne na zewnątrz pakietu. Interfejsy są potrzebne tylko wtedy, gdy istnieją dwa konkretne typy (lub więcej), które muszą być obsługiwane w jednolity sposób.

Robimy wyjątek od tej reguły, gdy warunki interfejsu są spełniane przez pojedynczy typ konkretny, ale ten typ nie może istnieć w tym samym pakiecie co interfejs z powodu swoich zależności. W takim przypadku interfejs jest dobrym sposobem na oddzielenie dwóch pakietów.

Ponieważ interfejsy są używane w języku Go tylko wtedy, gdy ich warunki są spełniane przez dwa typy lub większą liczbę typów, z konieczności abstrahują od szczegółów jakiegokolwiek konkretnej implementacji. Rezultatem są mniejsze interfejsy z mniejszą liczbą prostszych metod, a często tylko z jedną, tak jak w przypadku `io.Writer` lub `fmt.Stringer`. Niewielkie interfejsy pozwalają łatwiej spełnić ich warunki, gdy pojawiają się nowe typy. Dobrą zasadą praktyczną przy projektowaniu interfejsów jest **prosić tylko o to, czego się potrzebuje**.

Na tym kończy się nasz przewodnik po metodach i interfejsach. Język Go zapewnia doskonałe wsparcie dla obiektowego stylu programowania, ale nie oznacza to, że należy używać wyłącznie tego stylu. Nie wszystko musi być obiektem. Samodzielne funkcje mają swoje miejsce, podobnie jak nieizolowane typy danych. Należy zwrócić uwagę, że przykłady z pierwszych pięciu rozdziałów tej książki wywołują nie więcej niż dwa tuziny metod, takich jak np. `input.Scan`, w przeciwieństwie do wywołań zwykłych funkcji, takich jak np. `fmt.Printf`.

Skorowidz

A

adres URL, 30, 32
 zmiennej, 45
akcje, 120
algorytmy kompresji, 351
aliasy, 46
animowane
 figury Lissajous, 37
 GIF-y, 28
anonimowe pola, 112
anulowanie, 246
argumenty, 125
 przekazywane przez wartość,
 126
 wiersza poleceń, 19
ASCII, 78
asercja typów, 178, 203, 205, 207
atak wstrzyknięcia, 122

B

bazowa tablica wycinka, 94
benchmarki, 315
biała skrzynka, 304
blok
 składniowy, syntactic block, 58
 uniwersum, universe block, 58
blokada, 258
 muteksu, 260
błąd io.EOF, 136
błędy, 132, 196
 statyczne, 200

C

CSP, communicating sequential
 processes, 11, 215
czarna skrzynka, 304
czas życia zmiennych, 48
czasowniki, verbs, 25

D

deklaracja, 42
 import, 279
 package, 279
deklaracje
 funkcji, 125
 lokalne, 59
 metod, 157
 typów, 52
 zewnętrzne, 59
 zmiennych, 21, 44
dekoder strumieniowy, 118
dekodowanie
 S-wyrażeń, 334
 XML, 211
deskryptor typów, 183
detektor wyścigów, 266
dokumentowanie pakietów, 289
domknięcie, 140
dostęp do znaczników pól
 struktury, 338
drzewo węzłów HTML, 128
dynamiczna wartość interfejsu,
 183
dynamiczne rozdzielanie, 184
dynamiczny typ interfejsu, 183

E

encja, 42
enumeracja, 87
EOF, End-of-file, 136
ewaluator, 199
 wyrażeń, 197

F

FFI, foreign-function interfaces,
 351
figury Lissajous, 28
flagi, 181
funkcja
 Alignof, 344
 append, 97
 copy, 98
 Display, 324
 forEachNode, 139
 goroutine, 33
 handler, 34
 main, 18
 make, 27
 new, 48
 Offsetof, 344
 populate, 339
 Printf, 25
 ReadFile, 27
 sin(r)/r, 70
 Unpack, 339
 unsafe.Sizeof, 344

funkcje, 125

- anonimowe, 139
- benchmarkujące, 296, 313
- goroutine, 215, 274, 276
- o zmiennej liczbie argumentów, 146
- obce, 351
- odroczone, 150
- przykładu, 296, 318
- testujące, 296
- wariacyjne, 146

G

GC, garbage collector, 347
generator stałych iota, 87
głęboka równowaga, 348

H

hermetyzacja, 169, 277
HTML, 120

I

identyfikator kwalifikowany, 56
import, 55
 pusty, 280
 ze zmianą nazwy, 280
inicjowanie pakietu, 56
instrukcja
 if, 36
 select, 239
instrukcje
 niezadeklarowane, 38
 proste, 21
 przypisania, 21
instrumentacja kodu
 produkcyjnego, 312
interfejs, 13, 37, 173, 326
 API, 117
 API refleksji, 341
 error, 196
 flag.Value, 180
 funkcji obcych, FFI, 351
 http.Handler, 191
 sort.Interface, 187
 Token, 212
interfejsy jako kontrakty, 173

J

jednokierunkowe typy kanałów, 227
język Go, 10
JSON, JavaScript Object Notation, 114

K

kanały, channels, 222
 buforowane, 223, 228
 niebuforowane, 223
 synchroniczne, 223
klatka animacji, 30
kodowanie
 ASCII, 78
 S-wyrażeń, 329
 Unicode, 78
 UTF-8, 79
komentarze, 20, 40
 dokumentujące, 55, 289
kompilowanie pakietów, 287
komponowanie typów, 162
kompozycja, 157, 163
komunikacja, 222
 nieblokująca, 242
 procesów sekwencyjnych, CSP, 11
komunikat o błędzie, 196
konwersja typów, 52
konwersje, 85
krotka, 45
krótka deklaracja zmiennej, 44
kwalifikacja identyfikatora, 54
kwerendowanie zachowań, 207

L

leniwe inicjowanie, 264
liczby
 całkowite, 63
 zespolone, 72
 zmiennoprzecinkowe, 68
liczebność populacji, 57
literał
 funkcji, 37, 139
 łańcuchów znaków, 77
 mapy, 102

struktur, 110
tablicy, 92
urojony, 72
wycinka, 96
złożony, 29

Ł

łańcuchy znaków, 75, 82

M

mapa, 24, 27, 102, 326
marshaling, 115
marshowanie, 329
mechanizm odzyskiwania pamięci, 9
memoizacja funkcji, 267
metaznaki HTML, 123
metody, 39, 157
 pobierające, getters, 170
 typu, 53
 ustawiające, setters, 170
 z odbiornikiem wskaźnikowym, 159
modułowość, 277
monitor, 259
monitorująca funkcja goroutine, 257, 272
multimapa, 162
multiplekser żądań, 193
multipleksowanie, 239
muteksy odczytu/zapisu, 261

N

największy wspólny dzielnik, 50
narzędzie
 cgo, 351
 dedup, 105
 dup, 105
 go, 284
 go doc, 289
 go test, 296
 godoc, 290
nazewnictwo, 41, 282
nazwa pakietu, 55
nienazwane typy struktury, 164
niezdefiniowane zachowanie, 255

O

obiekt, 157
 obrót, 96
 obsługa
 błędów, 134
 trawersacji, 142
 odbiornik
 metody, 158
 wskaźnikowy, 159
 odpytywanie
 kanału, 242
 pakietów, 292
 odroczone wywołania, 147
 odzyskiwanie
 pamięci, 347
 sprawności, 154
 ograniczenie duplikatów, 270
 OOP, object-oriented
 programming, 157
 operacja zamknięcia, 222
 operator
 +, 21
 adresu, &, 46
 przypisania, 21, 50, 64
 wycinka, 95
 organizacja obszaru roboczego,
 284
 osadzanie struktur, 112, 162

P

pakiet, package, 18, 39, 54, 277,
 282
 reflect, 322
 unsafe, 355
 pakiety
 testowe, 306
 wewnętrzne, 291
 z pojedynczym typem, 283
 pamięć
 lokalna wątków, 276
 podręczna, 267
 para klucz-wartość, 24
 parametr GOMAXPROCS, 275
 parametry funkcji, 125
 parsowanie flag, 180
 pisanie testów, 308

planowanie funkcji goroutine,
 274
 plik, file, 54, 174
 pobieranie
 pakietów, 286
 zawartości adresu URL, 30
 zawartości adresu URL
 równoległe, 32
 podstawialność, 174
 pokrycie
 instrukcji, 311
 testu, 310
 pola, 29
 anonimowe, 113
 struktury, 338
 polimorfizm
 ad hoc, 209
 podtypowy, 209
 porównywanie struktur, 111
 potok trzyetapowy, 224
 potoki, 224
 procedura panic, 152, 154
 profil
 blokowania, 316
 CPU, 316
 sterty, 316
 profilowanie, 315
 program, *Patrz* narzędzie
 programowanie
 niskiego poziomu, 343
 obiektywne, OOP, 157
 projekt Go, 11
 propagacja błędu, 134
 przechwytywanie zmiennych
 iteracji, 145
 przedwczesna abstrakcja, 309
 przedział jednostronnie otwarty,
 20
 przełącznik typów, 209
 przepełnienie stosu, 130
 przepełnienie, overflow, 64
 przepływ sterowania, 38
 przesłanianie deklaracji, 59
 przestrzeń nazw, 54
 przypisania, 49, 51
 przypisanie krotki, 45, 50
 pusta struktura, 110
 puste importy, 280

pusty
 identyfikator, 22
 typ interfejsowy, 178

R

raport pokrycia, 312
 referencja, 93, 222
 do struktury, 27
 refleksja, 116, 321, 332, 342
 rekurencja, 127
 rekurencyjny wyświetlacz
 wartości, 324
 robot internetowy, 235
 rozgłaszanie, broadcast, 246
 rozróżnianie błędów, 205

S

sekcja krytyczna, 259
 sekwencja zdarzeń, 235
 sekwencje ucieczki, 25, 77
 selektor, 158
 semafor zliczający, 237, 258
 semaforbinarny, 258
 serwer
 czatu, 248
 echo, 220
 WWW, 34
 zegara, 217
 skrót, 354
 kryptograficzny, 92
 słowa, words, 63
 słowo kluczowe, 41
 sortowanie, 187
 szybkie, quicksort, 187
 spełnianie warunków interfejsu,
 177
 stała, 43, 86
 stałe nietypowane, 88
 stosy o zmiennym rozmiarze,
 274
 struktura programu, 41
 struktury, 29, 108, 326
 surowy literał łańcucha znaków,
 78
 S-wyrażenia, 329, 334
 sygnatura, 126

symbol \$, 18
 synchronizacja
 funkcji goroutine, 223
 pamięci, 262
 sytuacja wyścigu, race condition,
 36, 253
 szablony tekstowe, 120

Ś

ścieżka importu, 55, 278
 ślad stosu, 152
 środowisko REPL, 14

T

tabela HTML, 123
 tablice, 91, 326
 techniki in situ wycinka, 100
 test
 białej skrzynki, 304
 integracyjny, 307
 funkcjonalny, 304
 kruchy, 310
 oparty na tablicach, 300
 strukturalny, 304
 szklanej skrzynki, 304
 testowanie, 295
 polecenia, 301
 zrandomizowane, 300
 token, 211
 tożsamość referencji, 96
 trawersacja, 142
 katalogów, 242
 typ
 T, 203
 unsafe.Pointer, 346
 typy
 abstrakcyjne, 173
 bazowe, 52
 danych, 63
 dynamiczne, 322
 interfejsowe, 63, 173, 176
 kanałów, 222
 kanałów jednokierunkowe,
 227
 konkretne, 173
 nazwane, 39, 52

pierwszoklasowe, 137
 podstawowe, 63
 referencyjne, 63
 wektora bitowego, 166
 złożone, 63, 91

U

układy współrzędnych, 71
 ukrywanie informacji, 169
 unia, 209
 Unicode, 78
 unie rozróżnialne, 209
 unikanie kruchych testów, 310
 unmarshaling, 117
 ustawianie zmiennych, 332
 UTF-8, 79

V

vendorowanie kodu, 287

W

wartość
 adresowalna, 46
 dynamiczna, 322
 funkcji, 137
 interfejsu, 183–185
 logiczna, 75
 metody, 165
 nil, 183
 nil interfejsu, 185
 odbiornika, 161
 paniki, 152
 zerowa, 43
 warunek końca pliku, EOF, 136
 warunki interfejsu, 177
 wątki, 274
 wektor bitowy, 166
 węzły elementów, 127
 wielowątkowość pamięci
 współdzielonej, 215
 wskaźnik, 39, 45, 326
 do typu nazwanego, 163
 nil, 161
 współbieżna

nieblokująca pamięć
 podręczna, 267
 trawersacja katalogów, 242
 współbieżność, 253
 współbieżny
 robot internetowy, 235
 serwer echo, 220
 serwer zegara, 217
 współdzielenie zmiennych, 253
 wyciek funkcji goroutine, 230,
 241
 wycinek, slice, 20, 94, 326
 wycinki bajtów, 82
 wyjątek, 133
 wykrywanie zmian, 310
 wymagania behawioralne, 186
 wyrażenia metod, 165
 wyszukiwanie zduplikowanych
 linii, 23
 wyścig, 36, 253
 danych, 255
 wyświetlacz wartości, 324
 wyświetlanie metod typu, 340
 wywołanie
 kodu C, 351
 odroczone funkcji, 147
 wzajemne wykluczanie, mutual
 exclusion, 254
 sync.mutex, 258

Z

zakleszczenie, 236
 zakres, scope, 22, 58
 zamykanie szeregowe, serial
 confinement, 257
 zapętlenie równoległe, 231
 zbiór Mandelbrota, 74
 zdarzenia, 224
 zewnętrzny pakiet testowy, 279,
 306
 zmienna, 43
 środowiskowa GOARCH,
 288
 środowiskowa GOOS, 288
 środowiskowa GOPATH,
 284

zmienne	znak	
liczby argumentów, 100	lewego ukośnika, 77	
nienazwane, 48	ucieczki ósemkowy, 77	żeton, 258
typu T, 48	ucieczki szesnastkowy, 77	
znaczniki	zastępczy Unicode, 81	
kompilacji, 289	zwracanie	
pól, 115, 116	nagie, 132	
pól struktury, 338	wielu wartości, 130	

Ż

PROGRAM PARTNERSKI

GRUPY WYDAWNICZEJ HELION

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW
w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA WYDAWNICZA

Helion SA

Poznaj język Go

— doskonale narzędzie dla profesjonalisty!

Język Go jest nazywany „językiem C XXI wieku”. Podobnie jak C, umożliwia kompilowanie programów do wydajnego kodu maszynowego, który w natywny sposób współpracuje z poszczególnymi systemami operacyjnymi. Go jest elastycznym narzędziem pozwalającym osiągać maksymalny efekt przy minimalnych środkach. Jest wszechstronny — bardzo dobrze nadaje się do budowania infrastruktury takiej jak serwery sieciowe, do tworzenia narzędzi dla programistów, ale jest też znakomitym językiem do programowania grafiki, aplikacji mobilnych i uczenia maszynowego.

Niniejsza książka jest skierowana do osób, które chcą jak najszybciej rozpocząć tworzenie wydajnego oprogramowania w Go. Autorzy przejrzyście wyjaśnili podstawy tego języka i zasady nim rządzące, a swój wykład uzupełnili setkami interesujących i praktycznych przykładów dobrze napisanego kodu Go. Dzięki temu Czytelnik pozna wszystkie aspekty tego języka, jego najistotniejsze pakiety oraz szeroki zakres zastosowań.

W książce zostały omówione:

- podstawowe koncepcje Go, jego najważniejsze konstrukcje i elementy strukturalne programu
- proste i złożone typy danych, funkcje, metody i interfejsy
- zasady współbieżności implementowanej w Go
- kompilacja i formatowanie programu w Go
- korzystanie z pakietów oraz z bibliotek testowania
- zagadnienia zaawansowane: korzystanie z refleksji i programowanie niskiego poziomu

Alan A.A. Donovan od dwudziestu lat zajmuje się programowaniem. Jest członkiem zespołu Go firmy Google w Nowym Jorku. Od 2005 r. pracuje w firmie Google nad projektami infrastrukturalnymi. Brał udział w opracowaniu autorskiego systemu kompilacji Blaze. Zbudował wiele bibliotek i narzędzi do statycznej analizy programów Go.

Brian W. Kernighan jest profesorem Wydziału Informatyki na Uniwersytecie Princeton. W latach 1969 – 2000 pracował nad językami i narzędziami dla systemu Unix w Centrum Badań Informatycznych firmy Bell Labs. Jest współautorem kilku książek, w tym takich jak *Język ANSI C. Programowanie. Wydanie II* (Helion, 2010) i *Lekcja programowania. Najlepsze praktyki* (Helion, 2011).

Helion	
45590	numer katalogowy
księgarnia internetowa	
http://helion.pl	
zamówienia telefoniczne	
	0 801 339900
	0 601 339900
Informatyka w najlepszym wydaniu	

Sprawdź najnowsze promocje:
• <http://helion.pl/promocje>
Książki najchętniej czytane:
• <http://helion.pl/bestsellery>
Zamów informacje o nowościach:
• <http://helion.pl/nowosci>

Helion SA
ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl
<http://helion.pl>

Addison-Wesley

ISBN 978-83-283-2467-1

9 788328 324671

cena: 59,00 zł

